

Tabor

1. 12. V

N/

1946 GENERAL LEON RUPNIK 1996

1996

EL FORTIN

7-8

TABOR je glasilo Združenih slovenskih protikomunistov
TABOR je last in vestnik Tabora SPB. — Mnenja Tabora SPB
predstavljajo članki, ki so podpisani od Glavnega odbora.

Izdaja ga konzorcij. Predsednik: inž. Anton Matičič
Urejuje in odgovarja uredniški odbor glasila: za lastništvo
lic. Ivan Korošec, upravnik Božo Šušteršič.

TABOR is the voice of the Confederation of the United Slovene
Anticommunists.

TABOR es el órgano de la Confederación de los
Anticomunistas Eslovenos Unidos.

Director: Ing. Antonio Matičič,
Ramón L. Falcón 4158, Buenos Aires, Argentina.
Propietario: lic. Ivan Korošec

Composición, diagramación, armado e impresión:
Talleres Gráficos VILKO S. R. L., Estados Unidos 425
(1101) Buenos Aires, Argentina, Tel. 362-7215 - Fax: 307-1044

Registro Nacional de la Propiedad Intelectual N° 321.385

NAROČNINA: Za vse države 20 USA dolarjev.

Naročila, reklamacije, nakazila, pošiljajte na naslov:
Bogoslav Sustersic, Gral. Vacca 988 (1686) Hurlingham,
Pcia. Buenos Aires, Argentina.

Dopise, članke in ostalo pošto pošljite na naslov:
Ivan Korošec, A. Lanz (C. 24) 4391, 1884 Berazategui,
Pcia. Buenos Aires, Argentina.

**KO „TABOR“ PREBERETE,
POŠLJITE GA V DOMOVINO!**

**Svobodni sveta
združite se!
Za Boga,
Narod, Domovino!**

Julio-Agosto 1996 • Buenos Aires • Julij-Avgust 1996

Koristiti narodu!

Edina, neizgubljiva osnovna npravstveno neoporečna politika je: Koristiti narodu! —

V najbolj usodnem trenutku naše tisočpetstoletne zgodovine Slovenci takšnih politikov nismo imeli. To je bila izhodiščna vzročnica vseh nesreč, ki so se nam v razdobju komunistične revolucije za časa okupacije 1941-1945 pripetile.

Spričo nepopustljivega naskoka komunistov niso bile zadostne stotine zverinsko pobitih slovenskih poštenjakov, niso bili zadostni Grčarice in Turjak in prvi množični grobovi v Mozlju in Jelendolu... Naši politiki so si zamašili ušesa in oči. Niso se spraševali, kako koristiti narodu. Bolj usodno potrebna se jim je zdela slepa, utopična vera v velike prijatelje, ki jih nismo imeli; bolj potrebno je bilo obdržati nekaj — čistih rok...

Ko smo z zobmi šklepetali od strahu, smo na kolenih klicali nekoga, ki si ne bi prizadeval ohraniti čiste roke...

In Bog nas je še enkrat uslišal.

Ni bil intrigantski politik, ki nam ga je dal. V najtežji uri osirotelih neboljencev nam je poslal bojevnika. In dal nam je junaške domobrance.

General Leon Rupnik.

On ni trepetal za čiste roke. Ničesar ni pričakoval zase. V poplavo smrdeče brozge klevet, laži in intrig je do lakti pogreznil svoje roke in klical, klical:

Slovenci! Bodite samo Slovenci! Združite se okrog slovenskega domobranstva, ker je edini oprijemljivi garant naše svobode! Združite se za Boga — Narod — Domovino! — —

Ko pa bi ga najbolj potrebovali, so ga politiki „čistih rok“ odslovili. Zato smo doživeli Vetrinj... Teharje... Kočevski Rog...

To je naša tragedija!

Preživeli lahko samo še kličemo:

Slava generalu Rupniku!

Maj 1996

Koncept sprave

Naša Slovenija, naš narod ostaja sprt. Ostra nasprotja izvirajo iz nezaceljenih ran naše vseslovenske tragedije. Razcepljenost, ta ostaja ali celo raste, nosi v sebi mnoge znake nevarnega sovraštva. Negativne posledice so prisotne na vsakem koraku, ovirajo v svobodni Republiki Sloveniji vsak pomemben in uspešen razvoj na vseh področjih javnega življenja.

Mnogi predlogi sprave izvirajo iz napačnega stališča medsebojnega nasilstva od vsega začetka naše tragedije. Govore o dveh bregovih, o dveh nasprotnikih, o medsebojni odgovornosti, o nas, ki smo vsi grešniki. To ni resnica, to ni sprejemljivo. Zločini KPS, partizanov, OF, terencev so bili preveliki. Na račun mrtve slovenske domobranske vojske, civilne opozicije, nedolžnih žrtev ne moremo sprejeti kompromisne taktike, ki bi na nas žive in naše pokojne krivično vrgla madež krivde.

Predmet sprave je nedvomno ono enostransko dejanje, ki je sprožilo nujno samoobrambo naroda in državljansko vojno, Gre za obdobje od 22. junija 1941 do julija 1942. V tem času je VOS s partizani po nalogu KPS ubila mnogokrat na silno surov način do 1500 naših rojakov. Ni nobenega najmanjšega upravičenega razloga, ni bilo nobenega izzivanja. Narod, vzgojen in vajen trpljenja, prevelike potrpežljivosti, je trpel dokler je mogel. V tem obdobju, v teh zločinih leži vsa odgovornost in izključna krivda za tragedijo, ki je sledila. Bistvo sprave leži samo v tem obdobju. Brez teh zločinov ne bi bilo MVAC, državljanske vojne, domobrancev, genocida.

Samoobramba velikega dela našega naroda je bila logična posledica. Neprijeten korak, vzeti orožje od okupatorja, ne pomeni nobenega madeža na narodni časti. Vsaka državljanska vojna je kruta, krvava, slovenska še posebej. Zaradi organiziranega terorja zločinskih akcij strani KPS! Imela je ljudi prekomernega sovraštva; v ideološki slepoti so prešli dovoljne okvire.

Očitek nedovoljene kolaboracije in izdajstva vojaški in civilni opoziciji naj se izvrše. Tozadevna obrekovanja morajo prenehati! Krivični očitki, krivične sodbe dr. Gregorija Rožmana, generala Leona Rupnika, slovenskih domobrancev morajo biti umaknjene! Za njihovo delo, smrtno nevarno v najtežjih časih, zaslužijo vso hvaležnost in čast. Umaknjeni morajo tudi biti nesmiselni spomeniki, ki slavijo, mnogokrat pod krinko NOB, našo revolucijo z vsemi njenimi atributi. Končati se mora edinstveni nesmisel častnih članov, tiranov, revolucionarjev v SAZU in na ljubljanski univerzi.

Mi slovenski domobranci predlagamo, da se postavi spomenik generalu Leonu Rupniku, slovenskim domobrancem in škofu dr. Gregoriju Rožmanu na najbolj vidnem kraju v Sloveniji.

Angleška vlada je ob nemški zasedbi Rokavskih otokov (100.000 Angležev) iz interesa naroda svojim najvišjim uradnikom ukazala čim tesnejše sodelovanje z nemško upravo. 75% otočanov je pomagalo graditi nemški obrambni zid! Po vojni so bili glavni sodelavci nemške uprave nagrajeni s plemiškimi naslovi! To, kar je številnim Dancem, Belgijcem, Holandčanom, Angležem ukazano in dovoljeno, ne more biti za Slovence zločin.

Kot holokavst nad vsem slovenskim domobranstvom ni mogoče obiti junija, julija 1945. Zločini te vrste, ki so se dogajali 1941 do 1945. leta so tako grozni, tako veliki, tako neopravičljivi, da je priznanje, obžalovanje imperativno. Mi smatramo za višek krivice in podlosti, v zvezi s povojnimi poboji govoriti o eventualni krivdi, pa četudi samo delni, naših žrtev. Še večja je podlost onih, ki dejstvo izvršenega holokavsta primerjajo s hipotezo eventualnega obnašanja opozicije v primeru njene zmage.

Za vse zločine, ki jih slovenski komunistični partizani očitajo, po 3. maju 1945 ni odgovoren general Leon Rupnik, ne slovenski domobranci. 3. maja 1945 je Narodni odbor za Slovenijo brez vednosti večine slovenskih domobrancev (ki so se borili v udarnih bataljonih na terenu proti partizanskemu navalu) razrešil generala Leona Rupnika kot predsednika za Slovenijo in poveljnika slovenskih domobrancev. Slovenske domobrance je preimenoval v Slovensko vojsko in jo priključil Jugoslovanski begunski armadi kralja Petra II. Karadjordjevića. Zato naj odgovarja za prekrške po 3. maju 1945 Narodni odbor za Slovenijo, ne pa general Leon Rupnik in slovenski domobranci!

Slovensko domobransko vodstvo je strogo, pod smrtno kaznijo, prepovedalo izvajati kakršnokoli nasilje ali pritisk nad slovenskimi

ljudmi; posebno je to veljalo za slovenske domobranske enote. V Sloveniji je bilo pod predsednikom generalom Leonom Rupnikom pravo državno sodišče, priznano po mednarodnem pravu, ki so vse obtožence pravično sodili po zakonu. (Ni pa tega mogel storiti posameznik na svojo roko.)

Od partizanske komunistične komande v Sloveniji je pa bilo svetovano izvajati pritisk in nasilje nad trpečimi slovenskimi ljudmi, ki so bili protikomunističnega prepričanja. Tako so tudi delali slovenski partizani v komunistični OF.

V našem slovenskem primeru je ta proces zadoščenja za genocid začel; toda ostaja še v mnogem nedokončan.

Milan Zajec, l. r.
predsednik

Spominska maša v Kočevskem Rogu

Bila je v nedeljo 23. junija. Kljub slabemu vremenu, tri dni je deževalo, se je zbrala ob breznu velika množica ljudi, in prižigala lučke ob breznu.

Vence so položili: v imenu Milana Zajca, Franceta Kozine, Francea Dejaka Ameriški svet, Mestni svet občine Ljubljana in Social demokratska stranka s Cankarjevim izrekom: Nobena kaplja krvi ni bila prelita zaman!

Sveto mašo je opravil slovenski metropolit ljubljanski nadškof dr. Alojzij Šuštar, z njim je somaševalo veliko duhovnikov. Pel je mešani pevski zbor iz Ribnice. Po maši je gospa Marija Zgonc pričela kulturni program v spomin pomorjenim žrtvam. Na traku smo poslušali domobranski zbor, ki je zapel „Oj, Doberdob“. Govorila sta dr. Janez Arnež in dr. Tine Velikonja. Pela sta Veronika in Marko Fink, recitirala sta Pavlinka K. Kocmur: Ivana Korošca Katedrala v Rogu in Tu nam je lepo, in Jernej Kuntner Poezije domobranca Pavla Kogejja. Pel je mešani zbor iz Ribnice.

Slovesnost se je končala s pesmijo Oče, mati, bratje in sestre.

Okrogla miza s predsednikom parlamentarne komisije za raziskavo povojnih pobojev, pravno dvomljivih procesov in drugih nepravilnosti, DR. JOŽETOM PUČNIKOM, ministrom za notranje zadeve ANDREJEM ŠTEROM in generalnim državnim tožilcem ANTONOM DROBNIČEM

„ZLOČINOV NI POČEL SLOVENSKI NAROD, AMPAK KOMUNISTIČNA PARTIJA“

(Nadaljevanje in konec)

Šter: Nočem zniževati pomembnosti tega vprašanja, še zlasti novih zakonskih rešitev, od katerih že vnaprej lahko pričakujemo napade glede retroaktivnosti. To je podobno živalski farmi, ko so vpili „štiri noge so dobre, še boljši pa sta dve“. Žal pa so najglasneje vpile kokoši.

Pučnik: Če sem še tako objektivni, ne morem mimo mnenja, da gre pri tem za prizadevanje čisto jasno določenih političnih skupin, predvsem tistih, ki so v neposrednem ali posrednem nasledstvu s prejšnjo komunistično partijo, ki stvari kolikor je le mogoče načrtno zavirajo. Pravna merila o pridobljenih pravicah, ki jih v svojih argumentih uporabljajo, veljajo predvsem za določene skupine prebivalstva, vse tja do nekdanjih oficirjev in borcev. Zato jih ne štejem za pravne, ampak ideološke dokaze. To je koncipiran odpor proti uveljavljanju pravne države v Sloveniji.

Drobnič: To je zloraba formalnega prava.

Toda, ali je nepravilno „pravico“ sploh mogoče pridobiti? Je to sploh pravica? Na Nürnberškem procesu je bilo ugotovljeno, da so nacistični zločini kaznivi, čeprav so bili skladni z notranjim nemškim pravom...

Drobnič: Ravno v tej odločbi ustavnega sodišča o uredbi o vojaških sodiščih, o njej smo že govorili, je naše ustavno sodišče zavzelo stališče, ki pomeni začetek novega pravnega reda pri nas. Pretiranega odmeva

javnosti niti v stroki na to ni bilo, čeprav pomeni prelom s pozitivističnim, formalističnim gledanjem. rekli so da noben pozitivno zapisan predpis ne more mimo nekih pravnih načel, ki jih priznava civilizirana mednarodna skupnost. Še več: sodišče mora taka mednarodna načela neposredno uporabiti, če so nekateri državni predpisi njim nasprotujoči. Nekateri temu pravijo, tudi naravno pravo. Žal pa pri nas strokovnjaki na to še niso odgovorili.

Pučnik: Lani smo sprejeli ratifikacijo o človeških pravicah. Tam je med drugim zapisano, da določba o retroaktivnosti ne velja za temeljene civilizacijske ugotovitve o zločinu v tem kulturnem prostoru.

Drobnič: Fraza, da se pridobljenih pravic ne sme vzeti, se velikokrat zlorablja. Če bi bilo tako, kot jo nekateri razlagajo, lahko že jutri vložite tožbo, da imate pravico do samoupravljanja pri Slovincu, ker ste tu zaposleni. Vsi smo imeli namreč pravico do samoupravljanja družbenega premoženja. Če je to pridobljena pravica, vam je pač ne smejo vzeti. Podobno je s stanovanjsko pravico in mnogimi stvarmi.

Dr. Zbigniew Brzezinski v svoji knjigi *Izven nadzora o žrtvah totalitarnih sistemov* navaja naslednje približne podatke: nacional-socializem je uničil vsaj 17 milijonov ljudi in komunizem vsaj 60. Kako pojasnjujete to blaznost, da Slovenci postavljamo vrednoto protifašizma in protinacional-socializma pred vrednoto protikomunizma, namesto njej ob bok?

Šter: Kdo si postavlja tako miselnost? Spet smo pred dilemo ali šteti ali pa poslušati, kdo je glasnejši. Pri nas je trenutno stanje tako, da je sod sicer prazen, se pa najdalje sliši. Glede na prejšnje stanje smo premik v vrednotenju vseeno dosegli. Če bi čakali na tujino, bi bili v zagati, kot se je znašlo nekaj desetstisoč fantov, ki so mislili, da jih bodo odpeljali v Palmanovo, v resnici pa so jih odpeljali na slovenska morišča. Tujina ne bo dajala nasvetov, če si tega sami ne bomo znali pojasniti.

Pučnik: Na rob vaše ugotovitve bi rekel, da Slovenija v petih letih, od kar imamo demokratični sistem, v nobenem od zakonov pojma komunizma in komunistične vladavine ni opredelila kot totalitaristične in da je, po mojem globokem prepričanju, natančno primerljiva s fašizmom in nacizmom. Vedno znova se izognemo temu, da bi komunizem poimenovali s pravim imenom ali pa rečemo, da je šlo za prejšnje obdobje in napake prejšnje vlade. Soglašam z gospodom Šterom, da se vrednotenje pri nas spreminja, toda večinoma še vedno prevladuje teza, da je bil komunizem čisto nekaj drugega, da je na primer vseboval utopijo reševanja

družbenih problemov. Taki dokazi ne poznajo začetkov nacionalsocializma ali fašizma. Oba sta bila v začetku različici takratnega totalitarno usmerjenega socialističnega gibanja, kajti Mussolini je bil tudi v zaporu, ker je bil urednik nekega socialističnega časopisa in Hitler ni zastonj ustanovil nacionalsocialistično delavsko partijo. Pri nas še vedno hočejo komunizem izvzeti iz vrste drugih totalitarnih sistemov in mu zagotoviti prostor na oltarju nečesa pozitivnega, ker je strahovita manipulacija z zgodovino. Komunizem ni bil v ničemer boljši kot fašizem ali nacizem, pa ne glede na to, kje se je uveljavil. Dokler se to v naših slovenskih dušah ne bo uveljavilo, bomo imeli sprevržen, izrojen in moten odnos do naše komunistične države.

Šter: Nočem, da bi ostala v nesoglasju. Skušal sem presoditi samo to, kar osebno bi ali ne bi pričakoval od Brzezinskega. Pomanjkanje moralne kvalifikacije komunizma pa je gotovo točka, ki nas loči od Čehov in Madžarov in to nas še čaka.

Drobnič: Temelj komunizma, zlasti v leninistični in stalinistični praksi in nacionalsocializma in fašizma je nastop proti evropski demokratični miselnosti, poskus uvedbe totalitarnih režimov. To so gibanja proti evropski civilizaciji. Razlika med njimi je nebistvena, čeprav seveda obstaja. Fašizem in nacionalsocializem sta nastopala v svoji težnji po diktaturi bolj na grobo, navzven proti sosednjim narodom ali proti določenim rasnim ali verskim skupinam, medtem ko je komunizem to delal manj vsakdanje, skrito v neke socialne cilje. Po končnih posledicah pa osebno menim, da je bil komunizem hujša nesreča, saj so nacizem v Nemčiji zrušili približno po 12 letih, komunizem pa je vladal kar polnih 70 let in formalno še traja. Večjo škodo je prinesel tudi zato, ker se je v nasprotju z drugima dvema totalitarizmoma ali vsaj veliko globlje polastil človeške duše, njegove notranjosti. V duhovnem pogledu je bilo njegovo pogorišče večje.

Pučnik: Tisti, ki danes skušajo rehabilitirati komunizem, se morajo zavedati, da je ta že v Marxovi različici uveljavljal metodo razrednega boja oziroma revolucije. Marx je pozival na nasilni boj proti delu prebivalstva. V svoji koncepciji nosi državljansko vojno in prav v tem je razdiralna in nasilna miselnost, ki je to skušala v nekaj različicah tudi uresničiti. Komunizma ni mogoče opravičevati. Nacionalsocializem je imel v svojih začetkih vrsto socialnih idej. Italijanski fašizem je ime dobil iz besede „fascio“, kar pomeni povezavo več manjših palic, ki jih lahko zlomiš, če so posebej, ne pa, če so skupaj. Ali drugače povedano: držati moramo skupaj, da bomo uveljavili naše interese. To je izrazilo

sindikalistična miselnost, ki pa je pod Mussolinijem dobila totalitaristično obliko.

S tem so seveda povezani tudi simboli, saj je človek simbolično bitje. Ali rdeče komunistične zvezde, tako kot nacistični simboli, zaslužijo prekletstvo spomina ali pa jih velja povzdigniti na najvišje paradne jambore? Sporno je že to, da je uradna proslava ob letošnji 50. obletnici konca druge svetovne vojne potekala pred spomenikom revolucije...

Pučnik: Vse je odvisno od odgovora na to, ali so med vojno hoteli izpeljati revolucijo in uveljavitev komunistično-socialističnega reda ali pa so želeli narod le ubraniti pred okupatorjem. Izraz bela garda se je oktobra leta 1941 uporabljal v internih partijskih spisih, od januarja leta 1942 je prišla tudi „na ulico“. Če je torej obstajala bela, je morala po logičnem sklepanju obstajati tudi rdeča garda. To so tisti, ki so si nadeli rdeče zvezde... Ti simboli imajo globok pomen, ker demantirajo mnoge danes tako priljubljene dokaze, kako je šlo vsem samo za slovenski narod. Kardelj sam je zapisal v pismu, da bodo šli v vojno samo, če bodo presodili, da bo partija prišla na oblast. Namen je bil torej jasen, zato imajo simboli ideološko ozadje. Celu Rusi so svarili Tita, naj se ne prenegli pri uporabi srpa in kladiva. Kdaj bodo prešli v drugo fazo revolucije, je bila torej samo stvar taktičnega premisleka. Po drugi strani pa so stari partizani titovko z zvezdo nosili zaradi čustvene nevezanosti, zato nimamo pravice, da jim ta simbol vzmemo. Ti ljudje pogosto niti niso vedeli, kam jih vodi njihovo vodstvo. Razumeti moramo človeško plat za uporabo teh simbolov, ne smemo pa pozabiti na izvor, zaradi česar je do njih sploh prišlo in kakšno strategijo komunističnega vodstva so izdajali.

Drobnič: Nihče ne sme borcem odvzeti zvezd, ker je to njihova mladost. Popolnoma nekaj drugega pa je, če se samostojna slovenska država identificira s takšnimi simboli in postavlja novo slovensko vojsko njej v čast. S tem slovenske vojake spravljamo v popolnoma paranoično stanje, ki ni koristno za našo državnost in naše prihodnje sožitje.

Šter: Zavedati se moramo, da je bilo pred to proslavo mesece prizadevanja za brezhibnost predstave. Razlog za to je, da je do zdaj veliko ljudi največkrat neprostovoljno hodilo na proslave s srpi in kladivi.

Očitno je po teh prazničnih dogodkih vsem jasno, da mora priti do narodnega očiščenja in sprave. Prek katerih dejanje je moč osmisлити trpljenje državljske vojne? Svetovni slovenski kongres je na primer predlagal postavitve spomenika (na primer skupni grob neznanega

partizanskega in domobranskega junaka) prav vsem Slovincem, ki so dali življenje za domoljubne cilje med vojno in po njej. Kako bi na simbolični ravni pokazali pripravljenost na spravo?

Pučnik: Osebnostno dvomim v vrednost raznih izjav in simbolov, tudi do obeliskov. Simbolne poteze tovrstne narave so lahko le, če jih spremljajo konkretni zakonski ukrepi za urejanje vseh spornih stikov med ljudmi. Samo neke verbalne pa tudi razne spomeniške poprave krivic so premalo. Bojim se, da to spetsluži le skrivljanju zgodovine. Potrebujemo znanstveno ugotavljanje objektivne zgodovine, zakone, ki popravljajo krivice in šele nato simbolna dejanja. Eno brez drugega ne gre. Najprej pa bi morali začeti z zakoni. Žal smo to zadevo leta 1991 razumeli zelo pomanjkljivo, zato smo začeli s spravno mašo v Rogu. Bila je sicer prvi korak, ki pa je vzbudil napačen vtis, da se lahko z grozljivimi stvarmi iz zgodovine opravi tako „poceni“.

Verjetno bi to veliko lažje dosegli leta 1991, ko pa danes...

Pučnik: S tem ne bi soglašal. Politična sestava demosovih strank je bila takšna, da takšnih posegov ne bi dovoljevala. Politični razvoj pa je to samo potrdil. Ni bilo večine, ki bi bila pripravljena sistematično poseči na to področje.

Drobnič: Med letoma 1991 in 1995 ni velike razlike, vsajne v razporedu moči. Mogoče samo v tem, da je bil ta razpored pred štirimi leti bolj prikrit kot danes.

Šter: Vaše izhodišče, da sprava mora biti, me malo spominja na znano reklo: „Varčevati moramo, pa naj stane, kar hoče.“ Nedvomno bo do sprave prišlo, a šele, ko bo število tistih ki so pripravljene o stvareh dokumentirano govoriti večje od tistih, ki samo tulijo brez poslušanja druge strani. Rano, ki je zastarano in nezaceljena, je treba najprej očistiti, da se lahko zaceli. Ostane sicer brazgotina, a ranjeni del telesa še vedno lahko dela. Morda nam pomaga čas. Za nekaj ljudi je sprava dobesedno samo še „fiziološko“ vprašanje.

Drobnič: Govoriti, da je pol Slovencev izdajalcev, je naravnost sramotno. Če bi bilo to res, potem ne bi bili vredni lastnega obstoja. Najprej se je treba začeti normalno kulturno pogovarjati, brez pretiranih čustev, potem je treba na državnopravni ravni ustvariti enakopraven sistem, ki ga predpisuje ustava, nato pa bi lahko sledila simbolična dejanja, kot so podajanje rok, deklaracije in spomeniki.

Zavedajoč se dejstva, da v svojih rokah držite pomembne instrumente

pravne države in del prihodnosti demokratične države Slovenije, se vam v imenu bralcev Slovenca priščno zahvaljujema za vaše misli.

Pogovarjala sta se *Uroš Matos* in *Blaž Ivanc*

„Slovenec“,
3. junija 1995

IVAN MAČEK
julija 1982,
odgovoren
za umore in
holokavst.

Peter Urbanc

O SPRAVI IZ DIASPORE ALI DIASPORA O SPRAVI

Proces sprave je zopet zaživel. Na vidiku sta dva predloga.

a) Združeni ob Lipi sprave (ZLS), ki jo vodi odvetnik Stane Klep, predlagajo formulacijo, ki so jo jeseni 1995 poslali Zboru: „Obžalovanje za vse žrtve komunističnega in protikomunističnega nasilja na Slovenskem med vojno, posebej pa za vse žrtve državnega terorizma po končani vojni.“

b) Borci v izjavi na slavnostnem zasedanju vodstva 27. IV. 1995.: „Ponavljamo, da so bile storjene tudi napake in krivice, ki spremljajo vsako vojno in žal niso obšle niti naših vrst. Te neprijetne in za posameznike

dramatične okoliščine, smo mi kot organizacija pred zgodovino priznali in jih obžalovali.“

Oba predloga ne zadeneta bistva sprave. Ne definirata pravega vzroka, predmeta, niti ne žrtev. Gre za to, katero dejanje je povzročilo samoobrambo dela naroda, sledečo državljansko vojno in tragedijo leta 1945. V proces sprave vnašata samo tragične posledice, tako ZLS, še bolj borci, ki očitvidno „obžalujejo“ samo povojni genocid. Taktično hočejo iz žrtev napraviti delne krivce. Takšna dosedanja zgodovina bo očitvidno potrebna revizije. Iz vidika sedaj poznanih dejstev tega procesa ni mogoče ustaviti, pa naj bo še tako boleč.

Pri mnogih debatah, predlogih o spravi, se pogosto sliši teza, oba tabora sta kriva. V primeru velikega zločina — magnum crimen — ta teorija ne odgovarja. V primeru Holokavsta Nemcem ne pade v glavo, da bi očitali Izraelcem njihove zločine, ki so se dogajali po že začeti „končni rešitvi“. Tu gre za preostro samoobrambo, maščevanje Izraelcev predvsem na Poljskem in med po vojni in za likvidacije Nemcev po Izraelski brigadi v okviru angleške armade. Ta brigada je bila nastanjena od maja 1945 naprej v Trbižu, na slovenskem narodnem ozemlju. Nemški državniki nove demokratske Nemčije so prevzeli odgovornost, izrazili so javno na mnogih mestih obžalovanje in so končno plačali.

Kdobo ustvarjal simetrijo glede velikega turškega zločina nad Armenci leta 1918. Oba naroda sta pred tem datumom bila v stalni borbi, s krutostmi, zločini proti človeku na obeh straneh.

Končno vsi vemo, da so Angleži posebej pa Amerikanci leta 1944-45 izvensodno justificirali lepo število SS in drugih povezanih z lagerji ali pobijanjem zavezniških vojnih ujetnikov. To so bili zločini obsodbe vredni, toda še vedno ostane edini odgovorni krivec za izbruh druge svetovne vojne Adolf Hitler in njegovi strankarski pajdaši. Za Slovenijo moramo uporabiti ista merila, posamezni zločini MVAC vojakov, domobrancev so obsojanja vredni, obžalovanje je na mestu. Isto velja za organizirane justifikacije, zaukazane iz Ljubljane, v kolikor te niso bile upravičene iz naslova velike stiske in nuje.

V našem primeru gre za obdobje rdečega terorja, velikega zločina, ki ga je zaukazala KPS in izvedla s pomočja zveznikov partizanov, OF aktivistov, terencev. Ta je trajal od 22. junija 1941 do 17. junija 1942. Brez tega obdobja s številnimi mučnimi umori, ne bi bilo ne MVAC, ne domobrancev, ne črne roke, ne državljanske vojne in končnega genocida. Fantje in možje na deželi so se upravičeno dvignili. Kardinal E. Tonini od

RKC je pred kratkim v Toronto na TV javno povedal: „V primeru neredov, terorja, kaosa, nevarnosti za življenje je opravičljiva samoobramba vključno justifikacije.“ Nihče ne bo zanikal, da ni Slovenija bila v takem, najhujšem položaju poleti 1942.

Odveč je mešanje sprave z NOB. Z idejo samo ni bil nihče skregan. Vsi Slovenci so upali na poraz in umik okupatorja. Današnja „organizacija“ sedaj po 50 letih, hoče iz domobrancev MVAC napraviti nasprotnike ne revolucije, ne rdečega terorja nego NOB. Tako Enciklopedija RS. Drugi, npr. Tine Hribar zopet hočejo naprtiti domobrancem in MVAC nedovoljeno podporo okupatorju, ali celo željo in delo za njegovo zmago. Inštitut za novejšo zgodovino omenja v najnovejši politični zgodovini Slovencev 1929-1955 „dejstvo“, da se je MVAC ustanovila v času, ko je okupator začel ofenzivo proti partizanom na Dolenjskem. Poskuša zakriti dejstvo, da je šlo za samoobrambo pred pobijanjem do 100 nedolžnih rojakov na mesec.

Neverjeten je prof. Janko Pleterški, ki je v Sloveniji, angleški reviji za izseljence govoril o opoziciji, ki naj bi bila na strani okupatorja že ob času napada na Jugoslavijo. Neverjetni nesmisli, brez najmanjšega konkretnega dokaza, do sedaj komaj prisotni. Enako velja za očitane nedovoljene kolaboracije, ta je namreč v našem primeru bila povsem legitimna in častna s tujim orožjem in prisego lojalnosti vred!

Besedilo sprave mora obsegati priznanje dejstva, predmeta sprave, žrtev, obžalovanje in voljo popraviti krivice. Ne gre toliko za materialne, saj je večina žrtev mrtvih, nego moralne. To postaja imperativno zaradi 50-letnega, zlobnega obrekovanja. Formulacija sprave, pravična in poštena, spremljiva preživelim domobrancem, politični opoziciji, zatiranemu delu našega naroda bi morala obsegati sledeče elemente.

c) Neizzvani rdeči teror, ki se je začel po 22. juniju 1941 in je trajal do 17. julija 1942, ki je terjal številne nedolžne žrtve, je edini, izključni krivec za nujno, upravičeno samoobrambo in za izbruh državljanske vojne in vse tragedije, ki je sledila.

Samo to in nič drugega. Gornje je zgodovinsko dokazano, nihče tega ne zanika. Moglo bi priti do premika, če ne v sedanjem političnem okviru pa nedvomno v novem svobodnem.

Začetek bi mogel biti v podpisu nekaj organizacij, 10—20 poznanih ljudi, odgovornih. Zgodovinski temelj prejemljive sprave, resnice in pravice bi bil postavljen. Ni važno, če se potem čaka še 10 ali 100 let, da bi jo sprejeli in dojeli vsi...

Dejstvo genocida po končani revoluciji in vojni, del onega magnum crimen je bilo že priznано in obžalovano.

K temu dr. Peter Urbančevem predlogu Tabor dopolnjuje:

Z lažno propagando, hujskajem in sabotažo proti vojski kraljevine Jugoslavije in petokolonaštvom za Hitlerja je bila komunistična partija, po sovjetskih direktivah, zvesta zaveznica Hitlerja do 22. junija 1941. Po tem datumu pa je začela z neizzvanim terorjem moriti nedolžne žrtve, s svojimi izšolanimi morilci (VDV) in partizanskimi grupami po gozdovih ter ovajati bivše oficirje in zavedne narodnjake okupatorju. Po drugi strani pa je izzivala okupatorja, da je izvajal racije, odgone v koncentracijska taborišča, zapiral, streljal in obešal talce.

KP je edina kriva vsega trpljenja in smrti v narodu. Prav tako je odgovorna za medsebojne poboje, genocid po vojni, krive obsodbe, zaplembe, izgone, mučenja in usmrčitve po ječah zaprtih.

TO NISO BILE „KRIVICE, KI SPREMLJAJO VSAKO VOJNO“ niti „NEPRIJETNE DRAMATIČNE OKOLIŠČINE“, temveč partizanske krvave orgije, ki so često presegle celo direktive njenega vodje in malika Centralnega komiteja Komunistične partije Slovenije!

Spravna slovesnost pri Lipi sprave

V soboto, 15. junija, ob 5. uri popoldne je bila spravna slovesnost pri Lipi sprave ob veliki množici ljudi. Maševal je v novi cerkvi na Žalah slovenski metropolit ljubljanski nadškof dr. Alojzij Šuštar. Ob častni straži slovenske vojske pri Odrešenikovem križu in Lipi sprave so vojaki v spremstvu predsednika mestnega sveta Dimitrija Kovačiča položili venec v slovenskih barvah. Govorili so: ljubljanski nadškof dr. Alojzij Šuštar, partizan dr. Stanislav Klep, dr. Jože Bernik v imenu Svetovnega slovenskega kongres, domobranec lic. Ivan Korošec in prisilni mobiliziranec v nemško vojsko K. M.

Pel je moški dobrepoljski zbor. Zelo lepo in doživeto je zapel Oče, mati, bratje in sestre, sodelovala je tudi godba iz Dobrepolja. S pesmijo Lipa zelenela je, se je zaključila spravna slovesnost.

KAKO SO RDEČI PIONIRJI „GRADILI NOV SVET“ NA GROSUPLJEM

„Slovenski dom“ 18. maja 1944

„Rdeči pionirji“ so se tudi pri nas zgodaj spravili na „osvobodilno delo“, da bi čimprej uresničili sen o edino zveličavni diktaturi proletariata in o toliko obetanih „nebesih na zemlji“, katere so hoteli prestaviti po likvidiranju Bogu in njegovih večnih načel tudi na grosupeljska tla, za kar gre hvala zlati tako imenovanim „boljšim krogom“, ali če hočete smetani proletariata.

Človek strmi, ko gleda, kako se tiščali v komunizem in še tišče mnogi ljudje, ki bi z njegovo uveljavitvijo izgubili čez noč vse in postali „enaki“ v bedi in „bratje“ po pasji poslušnosti valptov, ki bi uveljavljali to bratstvo in enakost z pomočjo „svobode“ pod rdečo knuto.

Da bi mogli vsaj malo razložiti to širjenje komunizma pri nas in na splošno na slovenskih tleh, moramo omeniti nekatere pogoje, ki so bili dani z razpadom bivše kraljeve Jugoslavije, zlasti pa še z vstopom SSSR v vojno. Ti pogoji bi bili:

1) pešanje dejavnega krščanstva in starih čednosti v narodu na račun uživanja željnosti;

2) ostanek „vseslovske“ bolezni, kajti če bi se bila komunistična diktatura polastila oblasti v kaki neslovsni državi, ne bi imel rdeči nauk na naših tleh tega uspeha;

3) Krilatica narodno-osvobodilnega boja, ki je bila možna zaradi zasedbe.

Če se ozremo v minulost, moramo priznati, da je bil komunizem v bivši Jugoslaviji zelo slabo razvit, pa so druge struje pripravile v dušah tla za komunistične nauke. Če bi ne bili dani zgoraj navedeni trije pogoji, bi na naših tleh komunizem ne mogel na površje.

Pa pogledjmo, kako se je sejalo in kako je kalilo rdeče seme pri nas. Kdo so sejanci in kako je z ljulko na naših njivah.

Gnezdo se prične plesti

Kolikor nam je znano, so z načrtno organizacijo komunizma pričeli v Grosupljem že leta 1935. Kal je pognala iz tovarne „Motovoz in platno d. d.“, ki je imela za ravnatelja komunista inž. Dularja Metoda. Pričeli pa so čisto nedolžno s sestanki v Koprivčevi gostilni, kamor je prihajal gatinski komunist Žgajnar Alojz, tesar, ki je delal v Ljubljani, ob nedeljah pa prihajal domov in nato zahajal k svojim tovarišm v omenjeno gostilno. Tja so zahajali iz tovarne tekstilni tehnik Žitnik France iz Grosuplja, delavec Marinčič Janez iz Gatine, delavec Potokar Jože iz Stranke vasi, delavec Javornik Miha s Perovega, delavec Zupančič Miha s Perovega, delavec Podžaj Albin iz Male Stare vasi, delavka Makovec Avgušтина s Cikave, delavka Muhič Vera iz Grosuplja, delavki Strahovnik Malči ter Črnologar Ema iz Škodljice ter še drugi in druge.

Orožništvo je vedelo za te sestanke, ki pa jih je seveda smatralo, kakor je razvoj dogodkov pokazal „za nedolžno razvedrilo“. Stvar postane precej jasna, če omenimo, da je imelo naše orožništvo nekoč pri partijcu Vidmarju hišno preiskavo, toda za to službeno tajnost je Vidmar vedel že dan pred preiskavo.

Ker je bilo samo vodstvo tovarne rdeče, je bilo delo zelo lahko. Poveljnik grosupeljske orožniške postaje Šuligoj Peter pa je prihajal v tovarno tudi zasebno na obisk s svojo gospo.

„Kri za kralja“

Partijcem se je stvar zdela prepočasna. Ničesar si niso želeli bolj kakor vojske ter vkljub dobri plači — vsaj mojstri in uradniki so bili kar primerno plačani, — so vedno na vseh straneh širili nezadovoljstvo.

Tudi pri nas so se obhajale nedelje in prazniki s popivanjem, kvartanjem in raznimi izleti, doma pa je bilo belega kruha in mesa na preostajanje. In ko so vinski duhovi zlezli v glavo, so se odprle zatvornice modrosti, ki so naznanjale, da je stanje neznosno, da „tako ne morejo iti več dalje in da mora biti ali vojska ali pa revolucija“. Seveda so bile ta glave pijane ne samo vina, ampak zlasti kruha.

No dočakali so vojsko in pospešili revolucijo; čudno pa je, da je prav pri njih to občutje neznosnega stanja utihnilo ter že tri leta tolažijo svoje vernike s koncem čez 14 dni. Nemara se pa le zavedajo svoje odgovornosti.

V tem času je Evropa stopila v novo svetovno vojno. Komunisti so dvignili ušesa in prisluhnili. „To bo nekaj za nas — čas svetovne revolucije

se je približal in z njo diktatura proletariata!" Toda njihova taktika je zahtevala, da morejo zakrivati poglobitni cilj, dokler se jim ni zdelo varno pokazati prave namene zaradi katerih so rovarili.

Za primer njihove hinavščine naj navedemo proslavo marčnega puča v Belgradu v letu 1941. Vedeli so, da prelom pogodbe trojne zveze in prevzem oblasti po nedoletnemu kralju pomeni neizogibno vojno, vojna pa kalno vodo za uspešno ribarjenje in pripravo za izvedbo revolucije pri nas. Zato so bili tega preobrata tako veseli, da je ravnatelj tovarne dovolil slovesen sprevod iz tovarne, mimo železniške postaje po Grosupljem do gostilne pri Koprivcu in nazaj v tovarno.

Spotoma so se drli po vasi na vse grlo, da „damo svojo kri za kralja“ itd., pri čemer so bile posebno glasne ženske, med drugim Vidmarjeva Marija in Frančiška, ki sta dva dni poprej — 25. marca 1941 vpili, da „proč s kanoni! kruha nam dajte“, zdaj pa sta bili tako vneti za vojno. Tudi gosposkični oz. tovarišici Permetova in Šuligojeva sta bili zelo glasni.

Bivši naš zdravnik dr. Podkoritnik France pa je imel ob tej nepozabni priliki nadušen govorčič, v katerem je izrazil svoje občutke o vse-slovanskem in našem prijateljstvu z „bratsko Rusijo“, o neizogibni potrebi vojne in kako sladko je preleti kri za kralja in domovino.

Kako iskren izliv domoljublju je bil ta sprevod s kričanjem po vasi in hinavskim zagotavljanjem zvestobe kralju in domovini, pa se je pokazalo čez teden dni po mobilizaciji, ko so ti vodilni gospodje iz tovarne in po vasi našli stike in z njimi najrazličnejše pretveze, da so lahko ostali doma in da jim ni bilo treba iti na boljše.

Rdeči pionirji se pokažejo

22. junija 1941 je pomenila za naše partijce začetek javnega delovanja. Iz podzemlja, kjer so se zdaj skrivali, so z drznimi nasmejanimi lici privreli na dan, trdno verujoč, da je prišla njihova velika ura. Dokler ni SSSR stopila v vojno, so stopili na stran in si prizadevali na vse mogoče načine, da bi našli milost v očeh „okupatorja“. Bili so tako ponižni, da so se človeku smilili, saj so čisto pozabili, da so Slovenci. Zdaj pa tak nenaden preobrat.

Padlo je povelje iz Ljubljane in vrgli so se z vso ihto na delo za „narodno osvobodilno stvar“. Začela se je propaganda, ki ji ni primere v naši narodni zgodovini, za „Osvobodilno fronto“, ki je edina „legalna predstavnicca naroda“. Da so v tej „Osvobodilni fronti“ združene vse stranke, da tu ni več strankarstva in da je zdaj prava stvar narodno-osvobodilni

napor in da je nevedno človeka z narodno zavestjo in v tem tako usodnem trenutku ostati strahopetno zadaj. Vojne bo konec najkasneje o božiču ter bi bilo takorekoč blazno, zamuditi edinstveno priliko, poceni postati narodni junak. Strahotne sovjetske poraze pa so opravičevali kot taktične umike ter da ima sovražnik zaradi napadalne akcije toliko izgube, da bo zdaj zdaj brez vojaštva. Vojne bo zdaj konec, zato je treba pohiteti z organizacijo lastnega „vojaštva“, ki naj bo pripravljeno v gozdu za naš dan.

Kakor se je potem pokazalo, so bili rdeči preroki in njihovi učenci res toliko omejeni, da so verjeli v skorajšnji konec vojne, zato so s tako ihto začeli z oboroženo komunistično organizacijo, da bi se ob koncu polastili oblasti in izzvali revolucijo.

Pa kaj hočemo, ko partijec obrača, Bog pa obrne! Vojna se vleče iz leta v leto, umazanost njihove taktike pa prihaja na dan in čas sam jih razgalja. Tako imajo danes za seboj slavno dobo načrtnega pokola nemaničev, medtem ko so „buržuji“ bili varni življenja. Slava izdajalskega 8. septembra gre v zaton in sami predobro vedo, da se ne bo več ponovil. Prerokovani konec vojne pa jim kaže fige in vodi za nos, tako da je nastal pregovor: „Laže kakor partizan!“

Komunistično seme gre v klasje

Zaradi pogojev, ki smo jih uvodoma navedli, je rdeče seme v Grosuplju pognalo močne kali in šlo v klasje. Precej pa je bilo ljudi, ki so vse to imeli za neresno in nenavarno početje, zato se niso povsem odločno postavili po robu; ko pa so začele padati prve žrtve, je bilo prepozno. Najbolj tragično pa je dejstvo, da so badoljevci tudi pri nas od vsega početka kometirali z njimi, ker so pač želeli na tihem, da narod v medsebojnem klanju pogine.

Spočetka, ko še ni bilo umorov, požigov in ropov ter so spretno skrivali svojo komunistično barvo, so mnogi res verjeli, da ti ljudje lastnemu narodu ne morejo biti škodljivi in nevarni. Ropati ni bilo treba, ker so zaradi malega števila dobili hrano brez ropanja, z umori si še niso upali začeti, ker so se čutili še prešibke, zaradi poleževanja po gozdu in neaktivnosti pa še ni bi bilo požarov.

Znali so sladko govorčiti in obetati nebesa na zemlji. Seveda kmet tem obetom ni verjel, menil pa je, da ga ne bo lastni človek pustil pri miru, da bo mogel garati dalje, kakor je garal do zdaj. To je bilo zunaj. V tovarni pa se je kmalu pokazala krvava komunistična roka.

Tovarna je bila srce vsega rdečega gibanja. V njej so stolovale razne partijske veličine: in kazale zelo nedolžen obraz. Po tovarniških prostorih so bili tajni in zaupni sestanki delavstva, ljudje so odhajali v šumo s polnimi nahrbtniki iz tovarne, čutil se je dih diktature nad tistimi, ki tega niso odobraval, ker so spoznali, da je to komunistična reč, ki nujno vodi v revolucijo in suženjstvo.

Badoljevski karabinjerji so imeli za vse to zaprte oči ker so jim jih slepile hčerke in žene „narodnih junakov“. Povsod kjer si srečal njega in kako krilo, si slišal mijavkanje o „il cuore ammalato“, o „l'amore fiamma“, o „le gambe belle“ in tako dalje brtez konca in kraja. V tovarni je bil zaposlen I. Knez kot poslovodja. Ta z vsem tem početjem ni soglašal. Niso ga mogli vneti zase, zato so mu začeli kazati grozilen obraz. Misleč, da bo stvar zavrli, je o vsem tem nekoč govoril z orožnikom Šuligojem Petrom, ki je ostal v službi pri karabinjerjih. Nič. Potem mu je pisal pismo, da naj naredi red čez vse kar se počne v tovarni.

Štirinajst dni nato je v novembru padel Knez, zadet po treh revolverjskih streljih od delavca Kovača Ivana, ki je nato zbežal v gozd. Toda tudi on je prejel kmalu plačilo. Padel je kmalu nato pri napadu na Turjaku. Vodstvo tovarne je zbralo prostovoljnih prispevkov za tri lepe vence, vse delavstvo je šlo za pogrebom, toda niso mogli utajiti na licih sijočega zmagoslavja nad tako odličnim „junaškim dejanjem“. Malo pozneje pa je Javornik Miha s Perovega zaupal sodelavcu: „Ja, če bi bil Knez povedal karabinjerjem o našem delovanju, bi padli 4 z družinami: jaz, Zupančič Rudolf, Sagadin Jože in sam Kovač Ivan.“

Zgodba o treh pobeglih

Sestanki so seveda bili tudi zunaj v prosti naravi, zlasti če je bilo kaj strogo zaupnega.

In tako so šli neke nedelje v novembru leta 1941 „trije tički“ — Polič Radko iz Stranke vasi, sin starega partijca Poliča Antona, delavec Rode z Mlačeva ter neki Ljubljančan „na sprehod“ v naravo.

V gozdu pri Gosupljem pa so jih karabinjerji povabili s seboj na postajo. Odkazali so jim prostor z zamreženim okencem v prvem nadstropju stavbe. Ponoči pa je omrežje v oknu odstopilo in „trije tički“ so sfrfotali v prostost. Komunisti so iz tega naredili cel junaški spev, kako so ti trije „idealni in neustrašeni fantje“ izruvali omrežje z lastnimi rokami in se po vrvi iz odeje spustili na tla.

Po drugi strani pa smo zvedeli, da dejanje le ni bilo tako junaško, kajti ponoči je poznejši politkomisar, sin orožnika Šuligoja — Stojan Šuligoj, pristavil k omenjenemu okencu lestvo, vzel kramp ter z njim odkopal omrežje ter jih po lestvi povabil v prostost.

Idilični rdeči gradič

Idilični gradič Brinje leži na koncu vasi pod gozdničem (na žalost so ga badoljevci posekali) ob vodi ter je bil kaj pripraven za skladišče živil in drugih potrebščin, postavim orožja. Lastnica tega gradiča je vdova Valentinčič Apolonija, kateri je delal več let družino „hišni prijatelj“ inž. Zupančič Martin, oče komunizma pri nas. Mati je imela „dobro vzgojenega“ sina-edinca Staneta, veterinarja, ki je bil neverjetno delaven ter bil dan za dnem s svojim motociklom po vseh okoliših vaseh, kajti živina je neprestano bolehala in bilo je treba kajpada hoditi zdraviti.

Kmalu pa je ta romantični gradič služil za razne „prijateljske“ obiske, toda vanj so prihajali le „izvoljeni“, kakor na primer: poznejši vršilec dolžnosti ravnatelja prokurist Prezelj Boris, tekstilni tehnik Žitnik France, tekstilni tehnik Bole Anton, tekstilni mojster Dobrovnik Rupert, uradnik Pucihar Alojzij, uradnik Barle Ivan, tekstilni inž. Boje Ivan in drugi.

S Police so tolovaji ponoči kar sami z vozi prišli po živež in drugo robo in seveda brez nevarnosti odpeljali, kajti badoljevci so morali varovati svoja dragocena življenja za „amore colle belle ragazze“.

„Le naj dajo grosupeljski buržuji...“

Bilo bi krivično, če ne bi omenili tudi dveh hiš, kamor so „najboljši narodovi sinovi in hčere“ zahajali v vas in krepili svoje „narodno prepričanje“, prineseno iz Moskve. To je bilo stanovanje tekstilnega mojstra Dobrovnika Ruperta v Vodičarjevi gostilni ter hišica čevljarja Permeta Franca, ki je pozneje dobil od tolovajev častni naslov „inženir“ zaradi delitve zemlje, ki mu je bila zaupana po 8. septembru. V teh dveh stanovanjih so bili najpogosteje zaupni sestanki, ki so imeli nedolžno ime „prijateljskega vasovanja“. Stvar je bila na zunaj precej neopazna — v gostilno sme vendar vsakdo. Ko si že v veži, vendar ni nič hudega, če skočiš k prijatelju na zaupni prijateljski pomenek.

V Dobrovnikovem stanovanju so odločali o marsičem, tam se je ustanovila tudi Vaška zaščita. Tja so najbolj pogosto zahajali: Valentinčič Stane, Bole Anton, Štrubelj Anton, poznejši bandit, Šuligoj Stojan, poznejši politkomisar, Perovšek Ivan ml., — glavni komunistični kurir, Hude Bogomil, bivši jugoslovanski podporočnik (padel kot prisilni

mobiliziranec), Perme Jože, bivši jugoslovanski podporočnik (sedaj pri tolovajih kot tehnični častnik) ter njegov brat Ivan in drugi. Perme Ivan je bil določen za prehranjevalnega komisarja Vaške zaščite.

Valentinčič Stane pa je povedal nekoč, kakšen namen ima Vaška zaščita, in sicer: 1) da se v njej vzgajajo tolovaji ter nato po potrebi pošiljajo v gozd; 2) da se organizira in preskrbi prehrana v gozdu; in 3) ko se bo začela „okupatorska“ oblast majati, mora Vaška zaščita takoj prevzeti oblast v roke.

Čevljar Perme je izdeloval torbice in nahrbtnike za tolovaje, Štrubelj Jožefa je bila izvoljena pri neki priliki za tajnico Vaške zaščite ter je prebirala dopise centrale OF, v katerih se je po navadi poudarjala večja aktivnost ter brezpogojna likvidacija vseh belogardistov. Berginc Jožefa je k sestankom hodila in brala komunistično literaturo, med drugim „Delo“, glasilo komunistične partije. Ko so nekoč razpravljali o tem, koliko je kdo dal od vaščanov za osvobodilno akcijo, je Bole izjavil: „Le naj dajo grosupeljski buržuji, saj dajo zato, ker se nas boje, pozneje pa bodo že dobili svoje!“

Kako usmiljene, dobrotne in požrtvovalne so bile naše „narodne dame“ že takoj spočeka, naj potrdi tolovajska božičnica na Medvedici pri Št. Juriju pri Grosupljem, kamor je tovarniški hlapec leta 1941 na božični predvečer pripeljal 24 potic, ki so jih pripravile gospe uradnikov, majstrov in grosupeljskih „narodnih“ družin.

Pokolj Jakopinovih

Pozimi leta 1942 se je tolovajstvo precej okrepilo, novih moči pa je dobilo v pomladi, ko je bila napovedana splošna mobilizacija. Izdan je bil nalog za sprožitev revolucije z nasiljem: s pokolji nezanesljivih in vseh, ki bi ne soglašali „z vsesplošnim narodno-osvobodilnim gibanjem“.

Krajevni IOOF v Grosupljem, ki so ga sestavljali zdravnik dr. Podkoritnik, veterinar Valentinčič Stane, inž. Zupančič Martin in zloglasni morilec Potokar Lado s Police, se je čutil dovolj močnega, da začne s krvavimi dejanji.

Dne 16. aprila 1942 je bilo v Ponovi vasi in v Št. Juriju pri Grosupljem po badovljevcih zajetih 42 ljudi in odpeljanih v Italijo v internacijo.

Po internaciji Šentjurcev in Ponovcev se je takoj dvignil grozilen glas, da bo kmalu udarila roka pravice. Rdeče vodstvo je imelo lepo priliko, da udari in da tako ostraši tudi tiste, ki so vedno bolj sprevidevali pravi obraz zakrinkane „Osvobodilne fronte“.

V noči iz 21. na 22. april 1942 je bila po komunistih poklana 6-članska družina delavca Jakopina, med drugimi tudi nedolžni otroci. Ta gnusni in res zverinski zločin je vse pretresel do dna. Grosupeljski komunisti so takoj hiteli z opravičevanjem, da maščevanje mora biti, sicer se bodo „izdajalci“ preveč namnožili.

Kaj si je EDVARD KOCBEK (še kot član Prezidija LR Slovenije) zapisal med drugim v svoj dnevnik leta 1948

7. marca: Današnji komunistični totalitarizem je hujši od fašističnega, ker je zakritejši in kompliciranejši. Razvija vedno večjo formalnost v mišljenju in ravnanju, to se pravi, na eni strani silo in nasilje, na drugi pa relativizem, indifferenco in praznoto...

11. maja: V „Ljudski pravici“ od 9. maja berem v Malih oglasih čuden preklic. Neki referent za preskrbo iz Mozirja **preklicuje krst nad svojim sinom, ki ga je oskrbela njegova žena, otrokova mati. Obenem preklicuje oba krstna botra...**

9. avgusta: Politično razpoloženje je zdaj že več kot krhko. Ljudje so politično brezbožneži, nimajo niti mrvice vere v novo državo in novi red. Neprijazno gledajo na vse, na novi združni dom, na ljudski odbor in miličnike, na učitelje, na vse, kar diši po oblasti...

12. avgusta: Preplašila naju je ugotovitev, da je Slovenija tako **gospodarsko izkoriščana kakor še nikoli doslej:** les, davki, prehrana, izguba delovne in strokovne sile...

14. avgusta: Zaradi totalitarizma je na vzhodu svoboda popolnoma **eliminirana**, na zahodu svoboda ni le formalna ter zaradi tega dopušča pojave osebne naprednosti...

1. avgusta: Kako je pošastno formalno vse, kar počenjam. Sprejemam žene na smrt obsojenih mož, stiske roke maršala, generalov in ministrov, **v sebi pa izgubljam svobodnega človeka, zgubljam polnega in angažiranega človeka...**

19. novembra: Kakšna črna žalost, ko pomislim, **s kakšnimi krščanskimi socialisti sem bil v partizanih obdan:** Fajfar, Breclj, tudi Zemljak, in

nazadnje duhovnik Mikuž. Kar zona me strese, ko nazaj gledam na moralno odgovornost, ki so jo vsi ti izražali. Čudim se samemu sebi, da sem zdržal, da se nisem nalezal teme, pijanosti in nezdrave ambicioznosti, ki se je vseh po vrsti vrtoglavo prijela...

2. decembra: Ko sem začel listati po Djilasovih člankih, ki so izšli tudi v slovenskem prevodu, sem slučajno odprl stran 30, kjer v hiper-navdušenem članku o Stalinu berem take stavke: „Brez Stalina bi sonce mračno svetilo... Stalin je najpopularnejši človek... Vse ve in vidi, njemu nič človeškega ni tuje... V ljubezni do njega postajajo mali ljudje veliki, večni, postajajo del nesmrtnega Stalina, Lenina naših dni...“

4. decembra: **Brecelj in Vidmar sta pokazala svojo grdo, resnično grdo notranjost.** Te besede napišem pretehtano, premišljeno. Nikoli več ne bom mogel do nobenega izmed njiju obnoviti pristranskih čustev. Brecelj bi zatajil vse na svetu, če bi to bilo politično koristno. Vidmar pa bo vedno igral servilno vlogo z makiavelistično prefinjenostjo...

8. decembra: Današnji osmi december je izgubil vse poteze nekdanjega Marijinega praznika, ki me nanj veže toliko spominov...

Istega dne: Razlikujem med Kardeljem in Kidričem tako, da mi je Kidrič kot Slovenec bližji od Kardelja. Kardelj mnoge ljudi med nami blefira s svojo navidezno razsodnostjo. Mislim, da je Kardelj nezdravejši in strastnejši fantast od Kidriča, poleg tega pa Kardelj izživlja negativne poteze proletarca. O Kardelju znajo povedati vplivni slovenski partiji, da naravnost strastno vpliva na sociološko in kulturno nivelizacijo Slovenije (...) Kardelja se kratko in malo bolj bojim kot Kidriča...

9. decembra: Če bi se izvršila kolektivizacija slovenske kmečke zemlje, se s tem storijo sunki proti naravi človeka in naroda... Partija napada in vznemirja kmeta samo zato, ker je po svojem bistvu antimaterialističen...

13. decembra: Na Primorskem je Tito nekje na polju dal ustaviti avto in in vprašal staro žensko, kako ji gre. „Tako slabo, kakor še nikoli v življenju,“ je odgovorila ženica, ki Tita ni prepoznala. —

17. decembra: Razpoloženje mi ni moglo prikriti žalosti, ki vlada med ljudmi, nimajo hrane, obutve, obleke, nimajo občutka polnosti, pravilnosti, nimajo občutka zadoščenosti. Nikjer veselja, razen v površnem delu mladine...

Istega dne: Danes je bila navadna seja predsedstva Prezidija...

Ob tej priliki se je začel razgovor o gospodarskih in političnih težavah.

Kavčič je izjavil, da se prav bitka z njimi (t.j. kmeti) šele začneja in da bodo najdlje v dveh letih popolnoma strti... Nadaljni razgovor pa je bil bolj odkrit in žalosten; vsi skupaj smo ugotovili, da je Slovenija med vsemi republikami verjetno najslabša v političnem in gospodarskem pogledu (...) Kardelj, Kidrič, Leskošek nas ne zagovarjajo dovolj, ker se nočejo izročiti sumu, da so lokalni patriotje...

18. decembra: Pleterski prior mi je na obisku razodel, da je zakon o podržavljenju poslopij in hiš imel tako daljnosežne posledice, da bi redu odvzel tudi pleterski samostan... Ob tej novici, ki je zanjo v Sloveniji vedelo le nekaj ljudi, me je streslo in globoko sem se zamislil, kajti to dejanje, ki je zaenkrat pač le odloženo, je noro.

Frank A. Lukež

O pismu „borcev“ svetemu očetu

Omenjeno pismo je bilo objavljeno v Ameriški domovini 15. februarja 1996; naslovljeno je bilo svetemu očetu kot dobrodošlica za njegov obisk v Sloveniji. Pismo je podpisal general Ivan Dolničar, predsednik ZZB (Zveza združenja borcev), ali angleško: Veteran's Association.

Najprej se hinavsko predstavijo svetemu očetu kot edina skupina slovenskih veteranov, ki so se borili med vojno za narodno osvoboditev. Zelo so hvaležni svetemu očetu, da bo mogoče proglasil škofa Antona Martina Slomška za prvega slovenskega svetnika. Potem pa udarijo na škofa Gregorija Rožmana in duhovnike in nekatere vernike, kako so se obnašali v času njihove osvobodilne borbe. Bili so izdajalci, morilci in kolaboracionisti s fašisti in nacisti.

Ne morem verjeti, da v dveh mesecih ni bilo nobenega odgovora v AD na to podlo pismo. Izjavi, kot „kolaboracija duhovščine s fašisti in nacisti“ in „številni med njimi hudo pregrešili proti človečnosti nad svojimi narodnjaki“ nista pretresli bralce AD. Mene je pretreslo. Za mene je bilo to zlobna oskrunitev naše plemenite zgodovine.

Iz tega pisma je jasno, da se ti ljudje čutijo zavrnjeni od večine; vest jih peče, svojo krvavo preteklost skušajo zakopati, pa je ne morejo. Stojijo na pragu večnosti, osamljeni so in radi bi bili deležni blagoslova svetega očeta. Svojo bratomorno borbo mu hočejo prikazati kot eno najbolj plemenitih obdobjev in naši zgodovini.

Čutim, da ti borci ne vedo resnice o svoji osvobodilni borbi med vojno.

Samo nekaj zgodovine: Takoj po ustanovitvi OF 22. junija 1941, je naš nežni narod občutil Edvarda Kardelja: „Likvidirajte vse, ki ne mislijo z nami.“ V dveh letih je izvršil čez polovico svojih načrtov. Na tisoče pobitih, na stotine duhovnikov in ljudskih voditeljev mrtvih. Koliko žensk in mater in očetov in otrok, kdo ve?

Vprašali smo se: Biti ali ne biti? Kaj storiti? Potapljali smo se v svoji krvi. Zgrabili smo za prvi kos lesa, ki je plaval na morju krvi. Nismo se vprašali, ali je ta oreh, smreka ali vrba. V brezupni borbi za ohranitev življenj smo bili prisiljeni zgrabiti za orožje, četudi od okupatorja. Tako smo se lahko branili proti zverem kot Kardelj, Maček itd. Na žalost ni bilo drugega na pomoč.

Bog nam je dal ob usodnem septembru 1943 generala Leona Rupnika, našega Abrahama Lincolna, in škofa Gregorija Rožmana, našega dušnega pastirja. 10. oktobra 1943 smo organizirali domobransko vojsko pod vodstvom generala Rupnika. Postavili smo se v bran krutemu nasilnežu pod geslom Bog-Narod-Domovina. V sedemnajstih mesecih smo zatrli komunistične zveri in postali prvič svoboden narod.

A to ne dolgo. Na žalost, ob koncu vojne smo postali žrtve Jalte. Tito je nas in naše domobrance porinil preko Kravank v Avstrijo. Začelo se je tretje obdobje. Umik zmagovitih domobrancev v Avstrijo ni bil dovolj za prestrašene komuniste. Ponudili so Angležem dovolj goldinarjev, da so oni z zvijačo mirno poslali 15.000č domobrancev nazaj v Slovenijo. Usoda le-teh je dobro znana: Kočevski rog in Teharje. Tukaj so pokazali pravi obraz „osvobodilne borbe“ — likvidirati vse Slovence, ki ne mislijo kot oni. V nečloveški strasti, izrodek komunizma, so pozabili, kaj je bila njihova borba proti okupatorju. Hiteli so tako neutrujeno z morilsko akcijo, da niso vedeli, da je bilo konec vojne. Ne vem, koga so hoteli „osvoboditi“? V Rogu ni bilo več niti enega okupatorja.

S tem zgodovinskim osnutkom hočem povedati komunističnim veteranom in drugim zaslepljenim Slovencem, da OF ni bila nič drugega kot bratomorna vojna za mednarodni komunizem, naša borba, nas vaških straž in domobrancev, pa samo samoobramba.

Moj nasvet tem nesrečnim ljudem: Jezik za zobe! Ne opevajte več svoje osvobodilne borbe. Z besedami kot kolaboracionisti in izdajalci ne boste spremenili svoje krute preteklosti. Stojite na pragu večnosti — vprašali se boste: kaj pa zdaj? Molite in Bog se vas bo usmilil. Molimo pa mi, da bo sveti oče prinesel našemu narodu dovolj božjega blagoslova, da bomo spet rasli kot plemeniti narod v družini narodov.

Ameriška domovina, 2. maja 1996

Še o spoštovanju mednarodnega prava ali

Aaron Haas: The aftermath

(Cambridge University Press 1995)

Povelje, prečitano izraelskim četam konec maja 1945:

Spominjajte se šest milijonov pobitih bratov!

Prekleti so (Nemci), njihove žene, otroci, njihovo premoženje, vse kar je njihovo, naj bo preketo za vekomaj!

Ne boš poslušal njihove besede (Nemcev), niti ne boš stopal v njihove hiše.

V Dachauu so Amerikanci na prošnjo bivših jetnikov (Izraelcev) dobili v roke bivše stražarje. Ameriški polkovnik jim je izročil 4. Preteпали so jih do smrti.

Izraelska brigada je bila maja 1945 v Trbižu (Tarvisio). Čim je brigada prispela v Trbiž, so bili napadeni Nemci, ostanki SS, fašisti iz Belgije, Madžarske, Italije in Hrvaške. Hiše nacistov so bile zažgane, javljena so bila mnoga posilstva.

Častniki brigade so po tem začetnem neredu določili nekaj skrbno izbranih vojakov iz dveh bataljonov. Ta skupina, vodena po Israel Carmi (Chaim Laskov — poveljnik izraelske armade 1957-1960), je na skrivaj likvidirala do 200 nacistov, vojnih zločincev. Zadnje mesece 1945 in v začetku 1946 so SS častniki, visoki nacisti skrivnostno izginili iz Celovca, Innsbrucka, Alto Adige in Tirola. Vse to je bilo napravljeno v okviru britanske vojske, ki se ni zmenila za to dejstvo.

Poleg gornje akcije so se maščevali tudi partizani (Judje v Poljski I. 1943-1945, petdeset po številu Hashomer Hatza'ir, znani pod kratico DIN - Dahm v Israel Nokeam). Ti so se ločili od osrednje izraelske organizacije. Štiri enote DIN, vsaka v eni okupacijski zavezniški coni so sumarično ubijale vse, ki so bili krivi holokavsta. Običajno so s ponarejenimi ukazi dvigali jetnike iz zavezniških taborišč in jih likvidirali na skrivaj. Načrti so bili izdelani, da zastrupijo vodo, da bi poginilo 6 milijonov Nemcev. Ta načrt ni bil izveden, pa so v manjšem obsegu zastrupili kruh za jetnike.

Kolaboracija Izraelcev se je vršila v dveh oblikah:

1. *Judenrat*. V vsaki okupirani deželi so Nemci našli ali pa sami

organizirali tak organ. Podoben Konzulti, ki so jo organizirali Italijani v Ljubljani. Najbolj sramotna vloga Judenrata je bilo sestavljanje list za deportacijo.

2. *Kapoti*, izraelska policija in drugi izraelski uslužbenci v ghetih in taboriščih.

Po vojni so nekatere teh ljudi teh organizacij obtožili nedevoljene kolaboracije. Razen nekaj izjem, so bili vsi oproščeni. Dokaz, da so to delali v korist Izraelcev, je bil javen. Izjema je bilo nekaj primerov pretirane, odvečne, neprisiljene „marljivosti“.

Priredil, prevedel *dr. Peter Urbanc*

Še nekaj drobcev zgodovine, ki bi morala biti poznana

Lani je izšla knjiga don Maria Goriupa, župnika v Kanalski dolini (La Val Canale). V knjigi so tudi odlomki naše nedavne zgodovine, ki še niso bili objavljeni nikjer, živi pa še dosti prič, ki bi zlahka ovrgle ali vsaj razjasnile takratne dogajanja v tem delu slovenske zemlje. Dokumentirano in še z živimi pričami. Ker od sedanje slovenske zgodovinske znanosti ne pričakujemo dosti, od pravice prav malo, od Cerkve še manj, od „naših ta pobožnih“ pa po kšeftu v turjaški kleti prav ničesar, sem se spravil napisati teh nekaj drobcev zgodovine, ki jih — hvala Bogu — dopolnijo in izpričajo še žive priče.

Kolikor bi sodil po legi Ukev, če bi bil don Mario Goriup takrat, tiste prve dni junija že tam, potem mora poznati resnico in piše v obrambo partizanov, češ saj niso pobili domobrancev, ker je vasica majhna in se izpred cerkve vidi mesto, kjer so nas ustavljali primorski partizani in nas potem napravljali — ne vem, če je bila šola ali župnišče, oddaljeno komaj sto metrov od glavne ceste. Če so domobrance že tudi tam streljali, tudi ne bi vedel povedati, ker sem pred poslopjem stal, nisem pa šel vanj. Videl pa sem, da so imeli vozila, telefon in da so ravnokar vstajali, ko smo jih obiskali mi, domobranci. Prejse nisem zanimal za tistih nekaj partizanov, čeprav sem pisal nekajkrat, kako je izginilo 48 domobrancev, ki smo se rešili naših „zaveznikov Angležev“. Ko pa so prišli na obisk Kanadčani, mi je dr. Jože Krivec predstavil srednjega izmed bratov Vižintinov, najstarejšega so ustrelili v Ukvah, najmljajšega pa odpeljali prav od tam na prevzgojo v Ljubljano.

Iz Vetrinja smo pobegnili 31. maja 1945; drugi dan bi moral biti vrnjen prvi pešpolk. Domobranci so bili obveščeni vsi, saj je podpolk. Emil Cof dal ukaz meni, ki sem bil zadnji ordenanc, da naj se zberejo poveljniki čet v njegovem šotoru. Stali so v polkrogu pred šotorom in tam jim je razložil, da so vse domobrance vrnili, kar pa jih je še ostalo, naj se razpršé, preoblečejo v civilne obleke in se skrijejo pri kmetih. Koliko jih je tako storilo, ne bi vedel povedati, eni so pisali, da so se vsi vrnili, drugi pa da samo nekaj, tretji pa da samo 500 ljudi.

Dan prej je prišel v taborišče g. Prešeren (škofov tajnik) in duhovnik Žerjal, ki je bil pa samo inkardiniran v ljubljanski škofiji, drugače pa je spadal pod goriško, ker pa je imel probleme s fašisti, je študiral v Ljubljani in se potem vrnil na Primorsko. Po poboju v Ukvah sem mu pisal dvakrat, ker sem njegov naslov dobil v tržaškem Novem listu, vendar nisem dobil odgovora. V taborišče Vetrinj sta prišla s kolesi in odpeljala Prešernovega brata Milana, s katerim sva se srečala v Monigo. Prišel je nekaj dni prej in tista ljubljanska smetana, ki je prišla na doslej še nepojasnen način iz Avstrije v Monigo, ga je pretepla, ker ji je povedal po pravici, da so domobrance vrnili komunistom in da so ti vse pobili.

Iz taborišča smo odšli: Pust Janko, nekdanji partizan, Tone Kastelic, ki živi v Bariločah in jaz približno ob deseti uri. S poveljnikom čete nadp. Francetom Mrakom pa je odšla druga skupina (oba brata, oba Grilca in še nekaj starejših domobrancev). Mislili so se boriti z orožjem, ki smo ga pobrali partizanom pri Mirni (tri tope, deset lahkih minometalcev, deset zbrojevok), za katere so nas sledili Nemci do konca, ker so vedeli, da so namenjene krogle iz njih njim. Srečali pa so se s partizansko izvidnico na motoriju in ta je ustrelila poveljnika Mraka, nato se je skupina vrnila v taborišče, ni pa šla na transport.

Mi trije smo odšli nad Baškim jezerom v smeri severa, ker pa ima jezero zelo strmo obalo, smo se ustavili, da ne bi kdo padel v vodo. Okoli dveh, treh zjutraj smo zaslišali šumenje listja in spoznali, da se nam približuje neka kolona. Zustavili smo jo in spoznali nadp. Viktorja Berlota, por. Boža Berlota in mislim, da je bil v prvi trojki tudi narednik Auser. Priključili smo se jim in ker sem bil zadnji, in smo se zaradi teme preštevali vsaj vsake pol ure, vem da nas je bilo 48. Podnevi smo se razdelili v tri skupine po 16 ljudi in čez hribe prišli po nekaj dnevih nad Žabnico. Tam bi morala na cesto prva, Berlotova skupina, ki pa je zaspala in se vrnila nazaj na Koroško.

Druga skupina je bila naša, vodil jo je Vižintin starejši in brata, tretje pa nisem videl nikdar, ker smo vezo držali s polomljenimi vejicami in

tudi spala je vsaka skupina posebej, tako če bi ujeli eno, bi se rešile drugi dve.

Berlota sta morala poznati Žerjala, ker jima je puščal do Kanalske doline drobne papirčke, na katerih je bilo napisano, koliko ljudi lahko ostane na tej žagi, koliko v tem mlinu. Čudno je samo to, da Prešeren in Žerjal nista vedela, da so partizani imeli Kanalsko dolino zasedeno 12 kilometrov od nekdanje italijansko-slovenske meje. Ali je judovska armada, ki je zasedla Žabnice in Trbiž, prodala tudi tiste domobrance, ki bi slučajno pobegnili iz Vetrinja, ali pa so nas prodali kasneje.

Šli smo na cesto med Žabnicami in Ukvami; najprej trije bratje Vižintini, nato narednik in domobranec, ki ju nisem poznal, nato Simončič in Bartolj, ki sta prišla v Monigo, nato mi trije, za nami pa Janez Marinčič, ki živi na Tabladi v Argentini. Koliko jih je prišlo iz tretje skupine ne vem, ker nisem nobenega poznal, potem se pa tudi oglasil ni nihče. K drugi skupini bi spadala še Simčič, Ljubljančan, in Rudi Bras, ki je umrl v Argentini. Partizani so nas stregli na glavni cesti — Ukve ležijo sto metrov na desno, če greste proti Naborjetu, tja pa drži vaška pot. Med cesto in vasjo je stala vaška vodna črpalka in pod to je Kastelic spravil slike in filme 34. čete, ki smo jih dobili še po treh mesecih, ko smo jih šli iskat. Čeprav smo bili stari 15-16-17 let, nobenemu ni padlo v glavo, da bi se predal.

Koliko domobrancev so pobili partizani, povezani z judovsko soldatesko? To bi moral najbolje vedeti Vižintin, ki živi v Kanadi, ali pa oni drugi, ki živi v Ljubljani.

Način in ljudje, ki so jih rekrutirali Angleži v Trbižu, nam tudi jasno prikaže, kakšni so bili oni slavni iz SOE, ki so izročali domobrance na Koroškem. Rezidenčni minister Mac Millan — Jud, Toby Low, poveljnik petega korpusa — Jud, tiste dve desetine tatov in morilcev, ki so pretepali in kradli domobrancem ure, nalivna peresa, daljnogleda in kar je bilo še kaj vrednega — Judje!

Dr. Cirilu Žebotu, ki se je prav v tistih dneh vozil po Kanalski dolini s polk. Perkowiczem — hoteli so ga odstraniti iz Rima, kjer je bil tajnik na novo ustvarjenem Intermariumu — je prav v oči padlo, kako gladko govori angleško, ko se je pa približal je videl, da govori judovsko. Tako so imeli angleški politiki vedno dva železa v ognju. Žebot je bil pristaš in ustanovni član Stražarjev, svetokriškega slovenstva dr. Lamberta Ehrlicha, ki je svoje pripadnike najrajši zbiral na tromeji germanskega-romanskega in slovenskega sveta, na Svetih Višarjih. Sedaj jih ne bi mogel več, saj so

Italijani dovolj jasno povedali, da Slovenci nimajo tam ničesar iskati: ne rdeči, ne črni, ne kocbekovci. Če pomislimo samo, da smo Židom pomagali ustanoviti prav Slovenci državo, ko so iz slovenskih gozdov tam okoli leta 1935-36 izsekovali najlepša drevesa, ki so šla v Izrael, kjer so bratje Žumri delali na strojih, ki so producirali na stotisoče zabojev za južno sadje, ki je bila edina stvar, ki so jo mogli Judje izvažati, ker drugega niso imeli.

Tudi Svete Višarje nosijo v sebi pouk: Slovenci smo v Kölnu na Rhenu, sto in sto kilometrov daleč od matice imeli svoj oltar, kjer je imel pravico maševati slovenski duhovnik, kamor so ljudje radi hodili na božjo pot.

Pesnik Romanja v Kelmorajn, dr. Lojze Krakar, je še o pravem času zaprl jezne oči, da mu ni bilo treba gledati še druge slovenske sramote, ki se je zgodila na Svetih Višarjih. Pa če bi preživeli domobranci iz Ukev napravili cerkveno zbirko in bi naša „zdomska in domača smetana“ postavila spominsko obeležje?

STRPNOST – ZAGOTOVILO ENOTNOSTI

„Tempora mutantur et nos mutamus in iis.“ Stari pregovor velja tudi nam slovenskim zdomcem. Pet desetletij je že minilo, ko smo zapustili domovino in se razpršili po vseh kontinentih, ponekod v večjih skupinah, pa tudi posamezniki, s trdnim namenom ohraniti v tujem svetu našo, slovensko identiteto. Že dalj časa razmišljam o nujnosti strpnosti kot jamstvu enotnosti vseh slovenskih zdomskih in izseljeniških skupin po vsem svetu.

Slovensko državno gibanje in Zveza protikomunističnih borcev z revijo Tabor nista bili in tudi danes nista stranki, povezovali sta in povezojeta še danes številne slovenske rojake v pozitivno protikomunistično krščansko fronto. Slovensko domobranstvo in Slovensko državno gibanje nista bili samo negacija, kar smo lahko brali v kulturni reviji leta 1956. Bili sta in sta še tudi danes najbolj pozitivna potrditev življenja, slovenstva in svobode. Slovensko domobranstvo in SDG še nista mrtva, še smo redki in na položajih povsod, kjer utriplje domobransko in državniško srce. Te ideje nas združujejo, brez njih je življenje našega slovenstva nemogoče. Zavedamo se, da naša slovenska identiteta sloni na zavestni pripadnosti slovenski skupnosti.

Ko od časa do časa beremo dnevnike in revije iz domovine, lahko

ugotavljamo, da je identiteta Slovencev v domovini drugačna kot naša. Desetletja so bili pod vplivom enoumja in le počasi spoznavajo, zlasti mladina, da je komunizem in prenoviteljstvo slab kažipot v stvarnem demokratičnem življenju svobodnega naroda.

Tokov mišljenja ne moremo ustavljati ne v domovini kakor tudi ne v zdomstvu. Naša identiteta pa mora tudi v bodoče sloneti na zavestni pripadnosti slovenske skupnosti ne glede na različna mišljenja posameznikov ali skupin, ki si prizadevajo znova oživeti strankarsko politiko. Sprevideti moramo, da mora biti naše spoznanje tolerantno do političnih odločitev, ker je v tem usoda skupnosti.

Pooblaščenci SKD in SDSS so že pred časom začeli z organizacijo svojih somišljenikov. Pripravljajo jih na bodoče državljanske volitve v RS.

Prijatelj mi je pred dnevi ves zaskrbljen tožil, da je slovenska skupnost in njena kulturna in vzgojna organizacija slovenstva v nevarnosti. Ni mu všeč, da se zbirajo kot npr. v Slomškovem domu v Ramos Mejiji in morda še kje — mladeniči SKD in SDSS pri deljenih mizah. O Bog! Po tolikih letih zdomstva še nismo politično in ideološko dozoreli, ko nas moti demokratično razglabljanje mladine o političnem in ideološkem razvoju v domovini.

Dr. Stanko Kociper mi je na vprašanje, katero stranko bo volil na bližajočih se državljanskih volitvah v RS, dejal: „Dokler stranke slovenske pomladi ne bodo načelno edine, se ne bom odločil za nobeno stranko. Brez politične enotnosti med SKD, SLS in SDSS ne bo sožitja in v Sloveniji ne bo zmagala demokracija.“

— —

Ali je narod že pozabil, kako nas je general Rupnik pred več kot 50 leti na domobrantskih shodih rotil, da se mora slovenski narod otresti strankarske nestrpnosti in biti edin? Ali se res ne morejo sporazumeti poštene predstavniki strank pomladi za boljšo bodočnost slovenskega naroda? Slovenski narod je imel v zgodovini velike može, žal, da niso bili edini, ko je bilo to najbolj potrebno v najkritičnejših časih. Na dlani je, da slovenski narod vstopa v dobo pred popravnim izpitom.

Politično in ideološko razgledani publicist Florijan Bevec je v aprilski „Slovenski državi“ posvetil obširno razpravo o kritičnem predvolilnem razglabljanju v domovini in v zdomstvu. Članek je pozitiven doprinos k razčiščenju dejanskega političnega stanja v RS. Njegova ocena nekaterih

sedanjih političnih voditeljev je poštena in pripisuje Peterletu, Janši, Grosu, M. Podobniku, Krkoviču in drugim velike politične sposobnosti in tudi poštenost. Slovenija ima, tako Bevec, med poslanci in župani zakladnico sposobnih ljudi izven nekdanje partije. Narodna dolžnost je, da na prihodnjih volitvah odstrani z glasovi degenerirano vodilno rdečo garnituro.

Med drugim pripija: „Z občinskimi volitvami l. 1994 je slovenski narod potegnil mejo med starim in novim. Z letošnjimi državnimi volitvami — 1. 1996 — pa bo narod dokazal, če je sposoben prestopiti prag v novo dobo z novo moralo, z novimi voditelji. V Sloveniji in na Hrvaškem se poraja nova vodilna generacija, ki ima lastnosti modernih voditeljev. Njihova sposobnost popeljati svoja naroda v novo dobo z modernim mišljenjem in pogledi s skrajno zvestobo narodu, JE UPANJANE ČASA. Zmaga slovenske pomladi je nujna za narod.. Potrebna je korektura programa za vstop v EZ in priključitve k Atlantskemu paktu.

— —

Slovenski domobranci smo imeli v Buenos Airesu priliko izmenjati misli z gg. L. Peterletom in J. Janšo. Tudi o domobranski preteklosti in sedanosti. Janša je na moje vprašanje, koliko prenoviteljev je v njegovi stranki, odgovoril: „Smo že čistili in še bomo.“

„Vir“, uradno glasilo SKD, je v marčevi izdaji zatrdilo, da so krščanski demokrati edina stranka, ki je vključila med Slovence v svetu v svoje vodstvo prof. Tineta Vivoda iz Argentine. Prof. Vivod je dal na zborovanju v Mariboru več pobud med drugimi tudi zahtevo, da Slovenci po svetu dobijo svoje predstavnike v državnem zboru.

Pred tedni nas je presenetil lic. Ivan Korošec, nedvomno zelo zaslužni domobranski častnik in pravni predstavnik Tabora, glasila združenih slovenskih protikomunistov, pisatelj in organizator ilegale že pred nastopom KPS in OF. Kot pooblaščenec predsednika SDSS (sedaj SDS) nam je zbranim v Slovenski hiši razložil načrt g. Janše za organizacijo stranke v Argentini. Organiziranje SDS v zdomstvu je danes že dejstvo.

Zaključek:

Zdomci ne dvomimo o osebni poštenosti voditeljev strank slovenske pomladi, ŽELIMO LE VEČ STRPNOSTI MED NJIMI, sožitja, sodelovanja — vse za srečo slovenskega naroda in Republike Slovenije. Strpnost naj bo vodilo vsem slovenskim zdomcem, izseljencem in slovenskim domobrancem. BODIMO BOLJ DEMOKRATIČNI!

Sv. oče Janez Pavel II. je na svojem obisku v Sloveniji potrdil vero slovenskega naroda in oživel zaupanje v slovenske voditelje in slovenski narod. Spomnil se je tudi žrtev komunističnega nasilja in rotil Slovence k strpnosti, ne da se odpovedo načelom, za katera so umirali številni duhovniki in slovenski vojaki.

SLOVENSKO DOMOBRANSTVO JE V ČASU REVOLUCIJE IN TUDI V ZDOMSTVU DRUŽILO BORCE RAZLIČNIH MNENJ, VEDNO PA NARODNJAKE-IDEALISTE.

Za Boga, narod in domovino!

Pristavski

Spominski dan 27. maja 1996 v Milwaukee

Odkar stoji v Trigavskem parku kapelica, se tam vsako pomlad bere prva sveta maša na spominski dan za vse naše pokojne. Prva leta smo se spominjali v glavnem naših po vojni pobitih domobrancev, danes, po 51 letih, pa se tudi spiminjamo cele vrste Triglavčanov, ki so se jim tudi že pridružili v večnosti.

Sveto mašo je tudi letos daroval dr. Jože Gole, ki se je v lepem govoru spomnil ne samo domobrancev ampak tudi majorja P. H. Barreja, ki je v Kanadi pred kratkim obhajal 90-letnico rojstva. On je bil tisti, ki si je na svojo roko, brez obzira za svoj lastni dobrobit, upal narediti konec vračanju naših ljudi v Titovino. Domobrancev ni mogel več rešiti, rešil pa je na tisoče civilistov, ki bi morali biti vrnjeni, mnogi v gotovo smrt. Zato naj bi se tudi njega hvaležno spomnili pri tej spominski daritvi.

Med mašo smo molili prošnje, primerne za ta dan: Za škofa dr. Gregorija Rožmana in za generala Leona Rupnika, ki sta se oba žrtvovala za slovenski narod, da bi se jima priznalo pravično mesto v slovenski zgodovini. Prosili smo Boga tudi za domobrance, ki so z molitvijo na ustih umirali za Boga, narod in domovino, da bi se jim priznala krona mučeništva.

Med mašo je pel Triglavski zbor. Takoj po maši se je g. Galič spomnil vseh medvojnih in povojnih žrtev komunizma in nato tudi prebral imena vseh rajnih članov triglavskega društva. Njih imena so tudi vstavljena na ploščicah v mali cerkvi nad jezerom.

Sledila je pesem „Gozdič je že zelen“, g. Lojze Gregorič pa je citiral ganljivo Mavserjevo pesem „Mrtvi-živim“.

Spominski govor nam je letos podal g. Franjo Mejač, predsednik Tabora v Milwaukee. Ker je letos minilo 50 let smrti generala Leona Rupnika, se je Franjo predvsem spomnil tega velikega moža in njegovega težkega časa. Komemoracijo smo zaključili z našo himno „Oče, mati, bratje in sestre...“

Govor Franja Mejača na spominskem dnevu

Lansko leto smo praznovali 50-letnico vetrinjske tragedije z lepimi spominskimi svečanostmi doma v Sloveniji in v emigraciji. Letos pa ne smemo pozabiti na 50-letnico smrti generala Leona Rupnika, ustanovitelja in očeta Slovenskega domobranstva.

Po razpadu Italije 8. septembra 1943 je bil slovenski narod brez pravega političnega vodstva. Škof Gregorij Rožman, duhovni voditelj slovenskega naroda, ki je dobro poznal komunizem in ga že javno obsodil kot najhujše zlo za slovenski narod, in slovenski politiki, so iskali sposobnega voditelja, ki bi prevzel v tem težkem času oblast v Ljubljanski pokrajini in rešil narod pred propadom.

To težko nalogo so zaupali generalu Leonu Rupniku, ki je iz ljubezni do naroda prevzel civilno in vojaško oblast in izdal sledeči proglas za slovenski narod:

„Slovinci, opustite že vendar enkrat svoje malenkostne spore, združite se vsi skupaj v slovensko domobranstvo, ki ga ustanavljam iz prestalih vaških straž, da bo narod ostal svoboden, živel v miru in prost komunizma.“

Komunisti so generala Rupnika napadli z vsemi mogočimi lažmi in ga imenovali kolaboraterja in nemčurja, da bi mu odvzeli dobro ime in odvrnili narod od njega. Toda učinek je bil ravno nasproten: narod ga je vzljubil, mu zaupal in domobranske vrste so se hitro večale. Meseca junija 1944 je slovensko domobranstvo, ki je bilo idejno nepolitično in sestavljeno predvsem iz kmečkih fantov in mož, že štelo štiri udarne bataljone poleg stalnih postojank v vseh večjih krajih ljubljanske pokrajine. Jeseni leta 1944 je bila ljubljanska pokrajina in velik del Dolenjske in Notranjske že očiščen partizanov in narod slovenski se je zopet počutil varnega in zaživel zopet normalno življenje.

V znak hvaležnosti generalu Rupniku je slovenski narod prirejal

velike domobranske tabore, katerih se je, če mu je čas dopuščal, tudi sam udeleževal. Dekleta v narodnih nošah so ga sprejemale s cvetjem, s kruhom in soljo po domači slovenski navadi.

Tukaj naj še omenim, da moramo biti domobranci generalu Rupniku še prav posebno hvaležni, da je ustanovil domobranstvo in smo tako ostali doma, na domači zemlji in se borili proti partizanom; — ni nam bilo treba umirati in krvaveti na drugih evropskih bojiščih, kot so to doživeli gorenjski in štajerski fantje in možje.

Konec druge svetovne vojne se je hitro bližal. Pojavili so se novi slovenski politiki in odstranili generala Leona Rupnika s položaja poveljnika slovenskega domobranstva, ker so predvidevali, da bo tako boljše za slovenski narod pred zavezniki. Brez njega so 3. maja 1945 oklicali svobodno Slovenijo. Ker pa zaveznikov, v katere smo vsi zaupali in jih z veseljem pričakovali, od nikoder ni bilo, smo se morali umakniti na Koroško. Sledila je vetrinjska tragedija, katero vsi dobro poznamo in se je končala s pokolom 10.000 domobrancev. General Leon Rupnik je imel za primer umika izdelan drug načrt in gotovo ne bi bil slabši od Vetrinja. Sicer pa je to delo za zgodovinarje!

Izdan, osramočen in zapuščen je odšel v izgnanstvo in ko je zvedel, kaj se je zgodilo z njegovimi domobranci, se ne more popisati, kako je duševno trpel. Poleg te duševne bolečine ga je težila še druga, večja boleost, ko ni dobil med svojim narodom v begunstvu, za katerega se je popolnoma žrtvoval, ne lepe besede in ne zatočišča.

Znano je in so tudi še žive priče, kaj se je zgodilo v taborišču Servigliano v Italiji. Ko je prišel general Rupnik v to taborišče, je vodstvo taborišča prepovedalo ljudem, da ga lepo sprejmejo in pozdravijo in je tako prišel v taborišče kot tujec in odšel kot tujec — in končno našel zatočišče v bližnjem hrvaškem taborišču Fermu.

V takem duševnem stanju in osumljen je živel človeka nevredno življenje, dokler ga niso Angleži izročili Titu. Sicer je imel v tem času dosti priložnosti, da bi se rešil, pa tega ni hotel in pri polni zavesti, premišljeno in prepričan, kaj ga čaka, izjavil sledeče: „Kamor so šli moji domobranci, grem tudi jaz.“

Kaj se je vse zgodilo z njim v Ljubljani, si lahko mislimo, ker se ne da vse povedati in ne popisati. Kako je duševno in fizično trpel, ko so ga vlačili v kletki kot divjo zver po Ljubljani in ga kazali podivjanemu in naščuvanemu ljudstvu. Ni se bal smrti, njegova vest je bila čista. Vse kar je mogel, je storil dobrega za svoj slovenski narod v najtežjem času

slovenske zgodovine, da bi ohranil svobodo in bil prost boljševiskega komunizma.

Toda nova komunistična vlada, ki je prišla na oblast preko trupel deset in deset tisočev idejnih nasprotnikov, mu je vse to štela v zlo in ga obsodila na smrt kot izdajalca slovenskega naroda.

4. septembra 1946 so svinčene krogle v gramozni jami v Mostah pri Ljubljani pokosile generala Leona Rupnika, enega največjih Slovencev naše dobe, ki je še enkrat, predno je bil smrtno zadet, zaklical na ves glas: „Živel slovenski narod!“

Preko svoje mučeniške smrti jestopil na čelo svojim mrtvim bataljonom domobrancev, ki so se pod njegovim vodstvom borili za Boga, narod in domovino.

V šoli smo se učili: Dober pastir dá življenje za svoje ovce — in to gotovo velja za generala Leona Rupnika, ki je edini v slovenski zgodovini prostovoljno dal življenje za svoje ovce — domobrance! Slava mu!

ODŠLI SO a ostajajo med nami

V spomin dr. Jožetu Felicijanu

„Tabor“ priobčuje zadnje čase vedno več osmrtnic, posvečenih spominom v ognju preizkušenih slovenskih domobrancev. Bela žena smrt posega po najboljših, najzaslužnejših, kakor da bi hotela nagraditi njihovo delo za svobodno domovino od mladostnih let do zadnjega diha.

Dr. Jože Felicijan, ponosni štajerski rojak, se je rodil v Škofji vasi pri Vojniku leta 1916. Gimnazijske študije je z odlično maturo končal na celjski realki. Bil je marljiv študent, se vpisal na ljubljansko univerzo in kot neutrudljiv akademik promoviral kot doktor zgodovine in zemljepisja. Zgodovina mu je bila ves čas življenja pri srcu, zlasti staroslovenska. Redna služba na vseučilišču v Chicagu mu je odpirala pot, da se je poglobil v študij vpliva slovenstva na ameriško ustavo l. 1776. Dr. Jože Felicijan je s svojim študijem postal eden izmed vodilnih raziskovalcev slovenske zgodovine. Pisal in razglabljal je slovensko zgodovino na akademski višini v taki meri, da so o njegovem študiju razpravljali

svetovni zgodovinarji. Pozornost mu je posvetila tudi domovina, ko je izdala prevod njegovega edinstvenega dela (Slovensko bibliofilsko društvo). Delo je izšlo v angleškem izvirniku pri celovški Mohorjevi družbi leta 1967. Dr. Felicijan se v njem posveča vprašanju pogodbenega prenosa naravne ljudske suverenosti in ga obravnava z novega zornega kota, kot v pregovoru opozarja izvršni odbor SDB. Ugotavlja in dokazuje, da je eno največjih dokumentiranih del svetovne demokracije deklaracija o neodvisnosti ZDA iz leta 1776, t.i. Jeffersonova ustava, nastalo na idejnih temeljih pogodbene teorije, kakor jo je leta 1576 v delu Šestih knjig o republiki utemeljil Jean Bodin.

Kar je v tej zvezi pomembno za Slovence, tako I. B. v ljubljanskem „Delu“ februarja 1996, je to, da je Bodin najbolj demokratičen prenos narodove oblasti na vladarja, torej s plebiscitom, utemeljeval na podlagi verodostojnih poročil o obredu ustoličenja koroških vojvod in je celo zapisal: „KARANTANSKI VOJVODSKI OBREDNIMA PARA VSVETU.“

Zgledni primer najvišje stopnje demokracije, Jeffersonova ustava, ne bi bil tako ljudovladen, če ne bi Jefferson iz Bodinovega dela izvedel za vrhunec takratne evropske demokracije — za načela, smisel, vsebino in obred ustoličevanja na knežjem kamnu in vojvodskem prestolu, na karantanskem Gosposvetskem polju.

Dr. Felicijan si je s knjigo „The Genesis of the Contractual Theory and the installation of the Dukes of Carinthia“ posvetil spomenik, ki je obenem spomenik Svobodne slovenske republike. Njegova knjiga je velik prispevek k razjasnitvi zgodovinskega vpliva slovenstva za nastanek ustave ZDA.

Pred več kot 60 leti nismo niti v sanjah slutili, da se bomo poslavljali iz domovine in se razpršili po vseh delih sveta. Tisoči kilometrov razdalje, ki so nas desetletja ločile, niso zmanjšale našega prijateljstva; družili so nas spomini na mladostne dni, ko smo se srečali v Tvojem Vojniku, Tvojem in našem kraju — v Tvojem domu — Ti, Maks Ocvirk, učiteljsnica Ahtikova in jaz. Zbirali smo se pred hišo zdravnika dr. Mikuža, prepričanega orjunaša, in prepevali orlovske pesmi. Pogosto se nam je pridružil kaplan, dramaturg Petančič, redko novocerkovski kaplan Šmon. Z njim smo kresali naše ideološke razlike in razpravljali tudi o predavanjih prof. E. Kocbeka, ki je rad obiskoval Šmona in Petančiča. Marijansko krščansko prepričanje je krepilo naše značaje in nas združilo z dr. Hanželičem, J. Savellijem in drugimi celjskimi marijanisti.

Po 40 letih še hranim Tvoje pismo s čestitkami Društvu Dom v Buenos

Airesu, v katerem si nas vzpodbujal k vztrajnosti in zvestobi slovenski državni ideji, ideji za svobodno slovensko državo. Veselil si se našega optimizma in se strinjal z nami. Po duši si bil optimist, kot zgodovinar-videc prihajajočega materializma po celem svetu, tudi v naši domovini. Bil si zvest Taborjan in do prehitre smrti povezan s tisočermi domobranci, med katerimi si imel že v času revolucije mnogo prijateljev.

Tvoje srce je vedno gorelo za Boga, narod, domovino. Ostal si do zadnje minute Tvojega bogato duhovnega življenja zvest idealom slovenskega mučenca dr. Ehrlicha. Zato si umrl tako lepo, spravljen z Bogom in z vsemi, ki so Te obdajali v zadnjih življenjskih trenutkih.

Zvestoba višarski dr. Ehrlichovi ideji je bila Tvoja življenjska čast. Kot akademik si se kot bivši marijanski kongreganist pridružil A. K., Straži in slovenskemu državnemu gibanju. V spomin mi je ostal trenutek, ko smo na pogrebu dr. Ehrlicha kleče z molitvijo prisegli zvestobo dr. Ehrlichovim idealom. Tvoje oči so se zarosile, Tvoja molitev — naša prisega — pa je bila glasna in odločna, čeprav si bil po značaju miren in ponižen. To je bila ena Tvojih odlik. Bolezen Te je prisilila, da si se predčasno upokojil na univerzi, svoje zadnje sile pa si še naprej posvečal študiju slovenstva.

Lepi spomini nas združujejo s teboj, lepi spomini na srečanjih v Cirilovem, domu, pozneje v Akademskem kolegiju, kjer si preživel z M. Ocvirkom in Fr. Žebotom kot domobranski intendatski poročnik revolucijo. Rad bi se pridružil borcem, pa Ti zdravje tega ni dopuščalo. Zadnjič sva se bratsko rokovala malo pred odhodom generala L. Rupnika, ko sva ga z dr. S. Kociprom spremljala do slovenskih domobrancev od Žužemberka do kočevskih gozdov. Takrat si mi dejal: „Bog daj generalu srečo, da bi nas rešil v tej apokaliptični dobi. Srečno pot!“ Dr. J. Felicijan je zelo spoštoval našega generala.

Dragi Jože! Ohranili Te bomo v najlepšem spominu.

Za „Tabor“ in SDG - Slavko Skoberne

† Zofija Pograjc por. Benedičič

12. marca je po daljši bolezni umrla v svojem domu v Castelarju ugledna članica slovenske skupnosti v Argentini Zofija Pograjc, žena bivšega organizatorja Slovenske legije na Dolenjskem in v Beli krajini, poveljnika VS in slovenskega domobranstva, M. Benedičiča. Zgleden soprog ji je, kakor zadnje čase, to jutro pripravil zajtrk. Našel jo je mrtvo. Zofija je bila spravljen z Bogom, saj je do zadnjega obiskovala svete maše na Pristavi in prejerala sv. obhajilo.

O svojem življenju ni rada govorila, vsi pa vemo, da je bila zlata žena, dobra mati in zavedna Slovenka, po srcu goreča članica Slovenskega državnega gibanja.

Zofijo sem spoznal kot študentko na celjski gimnaziji. Bila je najmlajša hčerka 9. otrok Pograjčeve katoliške družine v Celju. Oče je bil ravnatelj Vzajemne zavarovalnice do časa, ko je prevzel njegovo mesto Alojzij Mihelčič. Oče in mati sta bila globoko verna in dala zgled svojim otrokom, da bi vztrajali v vseh življenjskih preizkušnjah.

Pred leti sem spremljal Zofijo in Miho na božjo pot k Brezjanski Mariji v Luján. Vedno sem želel, da bi mi povedala kaj več iz časa, ko je, zlasti po letu 1945, mnogo pretrpela, ko so jo komunisti obsodili na sedem let ječe. O sebi ni rada govorila, več o mojih sestrah Pepci por. Košir in sestri Milki por. Staroveški, s katerima je dalj časa hlapčevala v kaznilniških pralnicah v Begunjah in v Rajhenburgu.

Komunisti so se že leta 1943 kruto maščevali nad slovensko katoliško Pograjčevo družino. Franci, poveljnik VS v Boštanju, se je v usodnih septembrskih dneh umaknil s svojimi stražarji na Turjak. Komunisti so ga ubili pri železniški postaji v Velikih Laščah. Domobranski častnik inž. Vlado se je na Koroškem pridružil Mehletovemu polku in končal neznano kje z drugimi Mehletovimi junaki.

Zofija je živela s svojima otrokoma Alešem in Primožem v Novem mestu in doživela nemško bombardiranje. Bomba je zadela sestro Milko z dvema otrokoma. Rešil se je samo Lukec, ki ga je čuvala dobra Zofija, pozneje stara mama do 10. leta, ko ga je vzel k sebi v Londonu živeči oče prof. Sekulec. Luka je končal akademske študije. Prof. Sekulec je vzgojil svojega otroka v slovenskem duhu in inženir Luka sedaj živi v Švici.

Komunisti so se nad Zofijo kruto maščevali zlasti po prevzemu oblasti v Novem mestu. Hoteli so ji vzeti sinova, pa se je odločno zoperstavila, pripravljena tudi umreti. Politični komisar je zapovedal, da jo ustrelijo. Besnel je in ji očital belogardizem moža Mihe in njegov nastop v Kostanjevici. S silo jo je odvedel ob zid na dvorišču in zapovedal streljanje. Krogle so vrščale okoli njene glave, pa ni odgovarjala na komisarjeva vprašanja. Odpeljal jo je znova v celico in čez nekaj dni jo je komunistično vojaško sodišče obsodilo na 7 let prisilnega dela.

Kako plemenita je bila Zofija, je dokazal dogodek, ko se je M. Benedičič čudežno rešil na Koroško. Prijatelj iz mladostnih dni mu je pripomogel avto, s katerim se je preko Slovenskih goric in Madžarske srečno prišel na Koroško. Komunisti so zahtevali, da izda tega prijatelja. Psihološko so jo

mučili, Zofija pa je molčala. Zares, ljubezen gore podira. Zelo jo je prizdela novica iz Argentine, da njen mož leži zaradi tuberkuloze v kliniki v Castelarju. Molila je in si želela samo to, da se enkrat združi z otrokoma in ljubim možem. V veliko tolažbo ji je bila mama, ki je oskrbovala otroka.

Te vrstice še zdaleč ne odkrivajo trpljenja, ki ga Zofija, prava junakinja, pretrpela. Bila je vzor slovenske trpeče matere.

Zofija in Miha sta se poročila 11. maja 1941 v ljubljanski frančiškanski cerkvi. Skoro 55 let zakonske zvestobe. V Argentino je prišla pred 39 leti, 16. februarja 1957. Kamlu se je zaposlila kot knjigovodkinja v tovarni nogavic v Ciudadeli. V krogu svojih prijateljev dr. J. Savellija in Vuleta Rupnika ter brata M. Pograjca je tu doživela mirne življenjske dni. Vsi so jo visoko spoštovali. Kot prava usmiljenka je vztrajala ob bolniški postelji V. Rupnika, pozneje stregla bolnemu bratu Marjanu. Da je rada pomagala vsem, vemo le tisti, ki smo bili deležni njene dobrote.

Pričakovali smo, da bo njeno telo počivalo blizu Marjanovega groba, pa si je želela, da jo upepelijo in žaro pošljejo v domovino. Njene zemeljske ostanke sta blagoslovila prof. F. Bergant in župnik Himmelreich.

Prijatelji bomo pokojno Zofijo ohranili v lepem spominu. Soprogu Mihi, sinovoma Alešu v Avstraliji in Primožu v Argentini ter edini preostali iz družine, ge. Slavki por. Bodin v Celju, izrekamo naše globoko sožalje.

Buenos Aires, 18. marca 1996
(Po Slovenski državi, Kanada)

Slavko Skoberne

Pokojni Janez Rifelj

27. aprila je umrl po dolgi bolezni v bolnišnici St. Francis v Milwaukee Janez Rifelj. Rojen je bil 22. julija 1912 v Trebelnem pri Mokronogu.

Od njega se je poslovil v pogrebem zavodu predsednik društva SPB Tabor Franjo Mejač, s sledečimi besedami:

„Nocoj se poslavljamo od Janeza Riflja, ki je bil član društva SPB Tabor. Ko sem ga v zadnjem času večkrat obiskal mi je pripovedoval, kako je bil doma in kakšna je bila njegova življenjska pot.

Ko se je začela leta 1941 komunistična revolucija v Sloveniji se Janez, kot veren in zaveden Slovenec ni hotel pridružiti partizanom in zato je bilo njegovo življenje v nevarnosti. Da si reši gol življenje se je odločil z

ženo Zofi, da čimpreje zapustita svoj domači kraj. In tako sta vzela s seboj svoje najdražje kar sta imela: Janez je vzel v naročje 3 leta staro hčerko Zofko, žena Zofi pa 1-letno Mary. Starejšega sina Ivana pa sta pustila doma pri ženinih starših. Čeprav bi tudi njega rada vzela s seboj pa ni bilo mogoče nositi vseh treh na tako dolgo, težko pot. Hodila sta celo dolgo noč čez hribe in doline in končno prišla v nemško zasedbeno ozemlje in nato z vlakom v Ljubljano.

Tej begunski poti pa je sledila še druga pot leta 1945 na Koroško. V begunskih taboriščih ni bilo lahko za družine z majhnimi otroci. Leta 1949 pa sta končno le prišla k sorodnikom v Milwaukee in tukaj ustvarila drug, nov dom in vzgojila lepo družino šestih otrok.

Janeza je Bog obdaril z lepim glasom, in ta lepi glas je Janez predvsem uporabljal v božjo čast in slavo vse od svoje mladosti. Že kot mlad fant je pristopil k cerkvenemu zboru v domači vasi, nato je pel v begunskih taboriščih in končno se je pridružil pevskemu cerkvenemu zboru pri fari Sv. Janeza v Milwaukee. Bil je steber pevskega zbora dokler mu je zdravje dopuščalo. Bog mu je govoto vse to štel v dobro, saj je znano, da kdor poje, dvakrat moli.

Vera nas uči da je naše zemeljsko življenje le prehod v boljše in lepše življenje in, ljubi Janez, gotovo so Te domobranci z Rudijem Kotarjem na čelu — s katerim sta tako dolgo skupaj pela — z veseljem sprejeli med domobranske zборе, kjer boste še naprej peli v božjo čast.

Dragi Janez, počivaj v miru v ameriški zemlji, ki si jo tudi tako ljubil. Ženi Zofi in otrokom z družinami pa v imenu naše organizacije Tabor iskreno sožalje.“

† Vera Šurman roj. Dermastja

Nepričakovano nas je presunila žalostna vest: zapustila nas je v 68. letu starosti srčno dobra, neutrudljiva pri delu gospa Vera Šurman. Udeleževala se je na različnih področjih, a vedno prešerna, vesela. V prvih letih emigracije je kot izvrstna strokovnjakinja v kuharski umetnosti delovala v zavodu Don Bosco v Ramos Mejiji, prov. Buenos Aires, pozneje pa smo jo našli pri raznih slovenskih prireditvah kot v San

Martinu — predvsem pa v Rožmanovem domu, kjer je vedno pomagala v kuhinji ali pri postrežbi gostov. Na predzadnji prireditvi v Rožmanovem domu je bila še vsa razigrana, prepevala in celo vriskala v improvizirani skupini pevcev najbolj priljubljene slovenske pesmi in dovtipne popevke.

8. maja 1996 je prenehalo biti njeno blago srce. Težko je doumeti, še težje preboleti tako težko izgubo. Kot kristjane nas tolaži zavest, da jo je Bog poklical v Onstranstvo, kjer bo gotovo poplačana za vsa njena dobra dela.

Pokojna Vera je izhajala iz versko narodno zavedne številne Dermastjeve družine. Prvotno je bilo 15 otrok, ki se je malo pozneje skrčilo na 11, ker so štirje umrli še zelo majhni. Mlada, srečna in brezskrbna leta je prekinila druga svetovna vojna s trojno okupacijo in komunistično revolucijo, katere posledice je bridko občutila tudi Dermastjeva družina. Verin brat Franc se je pridružil primorskim domobrancem, a že se je bližal usodni 7. maj, ko je bilo treba misliti na umik pred grozečo rdečo nevarnostjo. Dermastjeva družina je bila že pripravljena za odhod, a je mamina sestra odsvetovala dolgo pot s tolikimi otroki. Končno je Verin oče z bridkostjo v srcu odločil: „Ve, najstarejše pojdite, za vas tri je nevarno!“ In tako se je Vera, stara komaj 17 let, podala z dvema sestrama na dolgo negotovo pot v daljni svet. A kaj kmalu so jo dosegle žalostne, pretresljive vesti iz domačega kraja Dravlje pri Ljubljani. Za prvimi hercegovskimi partizanskimi odredi, ki so se še kar spodobno obnašali, so se pojavili čez nekaj dni v Dravljah domači partizani. Ti so se pa skupaj s krajevnimi terenci prav divaško znesli nad Dermastjevo družino. Enostavno so izropali vso hišo, tako da mati že ni imela ponoči s čim pokriti ne sebe, ne otroka. Za tem so očeta kmalu aretirali, 16. septembra 1945 pa zaprli še mater. Odrtgali so jo tako nečloveško od preostalih sedmih nedoletnih otrok. Le-te so vtaknili v razna „prevzgojevališča“ — zavode za prevzgojo v „dobre državljane“. Verina mati je bila obsojena na 10 let zaporu, medtem ko je oče umrl 13. maja 1964 na posledicah mučenja v zaporu. Bridko usodo domačih je ga. Vera dojemala in prenašala pogumno do zadnjega.

V begunskem taborišču Senigalliji v Italiji je Vera spoznala Božota Šurmana, preživelega člana domobranske godbe in dobrega pevca. Po poroki v taborišču in že v emigraciji sta bila vseskozi srečen zakonski par in sta si uredila prijeten dom v Martín Coronado, provinca Buenos Aires. Z možem blage pokojnice globoko sočustvujemo in mu izrekamo iskreno sožalje, kakor tudi njegovemu sinu. Rožmanov dom bo rajno gospo Vero močno pogrešal, spominjali se je pa bomo vsi, ki smo jo poznali in visoko cenili. — Naj ji bo Bog večni plačnik za njeno požrtvovalnost, nesebičnost in ljubezen do bližjega.

T. Š.

† Francka Arhar por. Erpič

Uprava je prejela iz Avstralije pismo soborca Franca Erpiča, bivšega operativnega komandanta gorenjskih domobrancev. Sporoča nam, da mu je že lani novembra umrla žena Francka roj. Arhar iz Št. Vida nad Ljubljano. Tam je po očetovi smrti 1942 vodila podjetje „Erman-Arhar“. Kot odločna protikomunistka pa je leta 1945 morala bežati. Stari emigranti iz Serviglijanija in Senigallije se je gotovo še spominjajo.

Soborcu komandantu Erpiču in družini naše sožalje!

† Jože Opeka

V Carapachayu pa je pred nekaj tedni umrl po dolgi bolezni naš zvest član in naročnik Tabora soborec Jože Opeka.

Naj počiva v miru!

† Jure Puhek

4. junija je umrl v San Justu Jure Puhek, sin Ivanke in brat Kristine, obe dolgoletne in požrtvovalne sodelavke Rožmanovega doma.

Obema gospema naše iskreno sožalje!

JUBILANTI

M. Stajanko — 90-letnica

Slovenska skupnost iz Castelarja se je zbrala februarja v lepi Stajnkovi domačiji in proslavila 90-letnico Stajnkove mame. Pri sv. maši, ki jo je daroval za jublantko prof. Bergant, je prepeval ob spremljavi klavirja ge. Anke Savelli Gaser mladinski pevski zbor.

Jubilantki je čestital v imenu Slovenske pristave predsednik Janez Jelenc, v imenu Taborjanov pa časnikar Slavko Skoberne.

Še na mnoga leta!

Janez Skubic — 70-letnik

Rodil se je 14. maja 1962 v Volčji Jami pri Šmartnu. V ljudsko šolo je hodil v Šmartno in nato je bil pet let pri teti v Ljubljani.

V sedemnajstem letu 1944 je bil mobiliziran v nemško vojsko. Šest mesecev je bil v Salzburgu potem pa na poti proti Češki prav do mesta Praga. Junija leta 1944 je dobil desetdnevni dopust in odšel v Slovenijo. Predno je prišel domov je bil ugrabljen od partizanov. Z drugimi ujetniki so se pomikali proti Žužemberku. Med tem pohodu so jih rešili domobranci, vrnili so se v Ljubljano. Ostal je pri dr. Graparju na bolniškem oddelku do maja 1945.

Z domobranskimi ranjenci je bežal proti Avstriji in srečno prišel v Vetrinje. Ko je dr. Janež pribežal nazaj v taborišče Vetrinje, mu je svetoval, najbeži, ker pošiljajo domobrance nazaj v Jugoslavijo Titovim partizanom. Pomešal se je med civilne osebe in tako srečno ušel smrti.

Junija leta 1949 je po sponzorju bratranca kongresnika Jožeta Skubitza prišel v mesto Pittsburgh v državi Kansas. V Cleveland je prišel leta 1950 in se poročil leta 1954 z Marinko Dolenc. V družini sta se rodila hčerka in sin. Z ženo živita v Willoughby Hills ne daleč od mesta Cleveland. Za družbo imata od časa do časa tri vnuke.

Veselo praznuj, taborjani Ti pa kličejo še na mnoga leta!

Tabor DSPB - Cleveland

Zapuščina

Upravni odbor Tabor DSPB Cleveland je po pokojnem dr. Jožetu Felicijanu prejel znesek 3.767,19 dolarjev, ki ga je v oporoki določil za Tabor DSPB.

Pokojni je bil domobranski poročnik in se vedno predstavljal za Slovence in nikdar prikrival, da je bil domobranec.

Odbor je bil presenečen in se sedaj javno zahvaljuje za dar. Spominjali se te bomo vedno pri spominskih proslavah.

Tabor DSPB - Cleveland

**5. septembra 1996
bo preteklo 50 let,**

*kar je padel v Ljubljani pod streli
komunističnih kronikov*

**ustanovitelj in vrhovni poveljnik
slovenske domobranske vojske**

general Leon Rupnik

Preživeli domobranci in ostali rojaki,
ki se zavedamo veličine njegovega dela
in žrtve, se bomo zbrali k spominski maši
in žalni proslavi v nedeljo, 8. septembra,
ob 11. uri v Rožmanovem domu.

Po sporedu bo prijateljsko srečanje
s skupnim kosilom, kramljanjem
in prepevanjem domobranskih pesmi.

*Vabljeni vsi soborci
in ostali rojaki z družinami!*

Po drugi svetovni vojni je slovenski Kajn ukazal svojemu bratu: Pojdiva ven! Ven na polje, v dolino pod cerkvijo Sv. Ane, da ne bo nihče videl ne slišal. Celu prisilil je brata in s kamioni ponoči odpeljal v Hrastnik, v Dol pri Hrastniku, v opuščene rudniške rove, v Brnice, Hudo jamo, Košnico...

Tam, na samem, je Kajn hladnokrvno ubijal tisoče in tisoče svojih bratov. In po 50 letih vpije iz zemlje glas krvi ubitega brata Abela. Resnica se oglašča in sprašuje: Kje je tvoj brat Abel? 45 let se ni govorilo, se ni smelo odgovoriti na to vprašanje, se eni smelo vprašati Sedaj ni mogoče več molčati. Glas krvi pač ne utihne. Ni mogel reči: Ne vem. Ni se mogoče izgovarjati z vprašanjem: Mar sem jaz varuh svojega brata?

(Iz nagovora škofa Krambergerja)

Priznanje zločina in vrnitev časti padlim, pobitim in živim domobrancem, je edina pot do sprave, vse drugo so prazne besede.

(Tone Švigelj, z jurišem ubegli iz Teharskega pekla)

Ne smemo pozabiti svoje zgodovine. Narod brez zgodovine, je kot popotnik brez dokumentov. Ne smemo dopustiti pozabo dogodkov pred 50 leti. To je najbolj temna zgodovina, kar jih je imel slovenski narod.

(Iz govora ministra Rejca na odkritju plošče pri Sv. Ani)

Ob Brezarjevem breznu:

To brezno, le streljaj od Ljubljane, je še ena od Kalvarij povojnega nasilja. Nobeno brezno pa ni tako zastrto v molk, kot prav to. Od tod ni nihče pobegnul moriji, kajti to mesto so rablji določili za domobranske ranjence, ki so jih pripeljali iz ljubljanske vojne bolnišnice in jih zmetali v petnajstmetrsko brezno.

Za molk so poskrbeli rablji celo z betonsko ploščo, s katero so pokrili razmrcvarjena trupla. Toda, ko je umolknil človek, je spregovorila narava. Potoček, ki izvira tukaj, je zakrvavel. Tudi betonski oklep ni zdržal pritiska. Tako so junija 1945 nemški ujetniki dvigali razpadajoča trupla in jih zasuli v dolino spodaj (Kučjo dolino).

(Franci Petrič ob spravnem bogoslužju)

Velika koalicija je predvsem vladavine ene stranke...

Ko se je Krščanska demokracija podala na pot sedanje koalicije, je tudi po vsebini morala postati takšna, kot so partnerji. Največja tragedija Slovenije je ravno v tem, da zelo pomembni del potencialne opozicije sodeluje z vlado in jo podpira. To ni le NAPAČNA POTEZA, TO JE TRAGEDIJA.

Vprašanje: Ali je mogoče oblikovati učinkovito opozicijo brez SKD, sledi odgovor:

To je mogoče. KRŠČANSKA DEMOKRACIJA PA ZARADI TEGA UTEGNE PROPASTI. PARADOKS JE V TEM, DA MORA KRŠČANSKA DEMOKRACIJA KOT STRANKA PROPASTI, ČE HOČEMO PRITI DO DEMOKRACIJE. Demokratične sile se lahko spet povežejo na osnovah, ki so že vodile gibanje za prepород Slovenije.

Ni težko naštetati cele vrste dogodkov, na podlagi katerih se enopartijska preteklost pod drugimi imeni, vendar večinoma z istimi ljudmi, nadaljuje tudi v našo sedanost in prihodnost.

(Slovenec, intervju s Francetom Bučarjem)

Ne dopusti, da bi koga srečal in da po srečanju s teboj, ne bi bil srečnejši.

(Mati Terezija)

Ivan Korošec

Ob lipi slovenske sprave

Govor 15. junija 1996

Sveti oče Janez Pavel II. nam j ob nedavnem obisku naročal:

„Slovenija, srce Evrope, bodi koas sprave in mirnega sožitja.“

V trdne korenine že poganja to drevesce, ki naj bo mogočna lipa slovenske sprave, v katero senco se bosta morda kmalu vsedla postarana možaka — partizan in domobranec. Se bosta morala vsesti — zaradi naroda, ki živi in bo živel in zaradi tisoče mrtvih, ki prst postajajo za novo rast, ter ob poliču vina in hlebu rženega kruha položila na mizo vsak svojo resnico in samo resnico. Poleg nje pa bosta dodala vsak svojo zgodbo trpljenja: napore dolgih maršev, tesnobo na straži prečutih noči, boje, svoje rane, razočaranja in mrtve prijatelje.

Ker sem živel sam v tedanji slovenski družbi, vem, kako ti je bilo, ko si v njej doživljal krivice. Morda si bil celo hlapec ali dninar, vajenec — večkrat tepen že za malico. Morda si bil reven študent, ko so ti ob trdem kruhu in obrabljenih knjigah utepali visoko moralna načela. Morda, ne vem.

Le eno vem. Ti in jaz sva bila mlada slovenska fanta — dobra in manj dobra, vendar bila sva narodno zavedna fanta in naše Slovenije ne bi zamenjala za vse zaklade sveta.

Pa so prišli boljševiški agenti in nama obljubljali, da bomo revni bogati in, da bogatih ne bo več. Da si bomo vsi bratje, ko bomo pobili tiste, ki ne bodo bratje. Da bomo svobodni, ko bomo pospravili z duhovniki in vero, ki naj bi bila opij za ljudstvo. Da bo naša Slovenija velika in močna v bratski sovjetski zvezi. Da bo Slovenija varna pred vsemi sovražniki, ker jo bo ščitila nepremagljiva rdeča armada pod genialnim vodjem očetom zatiranih narodov Jožetom Džugašvilijem Stalinom. In še so nama obljubljali grunte in gradove, ko bomo pospravili z vsemi izkoriščevalci. Na borbo z okupatorjem so pa pozabili.

Vprašam te, dragi moj, ali si ti tedaj kaj tega razumel in verjel? Jaz nisem razumel ničesar in tudi verjeti nisem mogel.

Foto: Marjan Sušteršič

Vse bi morda še šlo, tisto o velikem Stalinu, o pobijanju in pospravljanju pa se mi je gnusilo.

Kaj torej? Kam sedaj?

Obstala sva na razpotju dveh smeri.

Se spomniš tistega napisa na kažipotu, kjer je stalo zapisano s tresočo, prosečo roko: „Rešenik sveta, reši Rusijo!“ In na drugem, v drugo smer: „OF — Živel Stalin!“

Ti veš, kako sva bila oba zavedna, kako gorko sva bila proti okupatorju. Vendar jaz v tako OF nisem mogel. Ti si dolgo premišljeval, potem si brez slovesa odšel.

Zapustil si prijatelje, topli revni dom, ali celo ležišče v hlevu in šel za vabo enakosti, bratstva in svobode, za obljubo, da ne bo več krivic. Imenovali so te partizana — ne svobodnjaka, kajti šlo je za partijo in Stalina.

Še veš, ko sva skupaj prebirala „Ukrajina joka“ in „Rdeče mreže“ ter prosila Boga, da bi Slovenijo obvaroval boljševizma, se spomniš?

Ne vem, le mislim si, kako ti je bilo, ko so ti na čelo pripeli krvavo zvezdo, ko se je začela prevzgoja za sovražstvo in maščevanje vsemu in vsem, kar ni dvigalo stisnjene pesti.

Veš hudo mi je bilo za teboj in vsak dan sem mislil na te. Vsak dan sem te čakal, da se boš vrnil. Toda tebe ni bilo.

Vsako noč pa so prihajali iz tvojih vrst, kradli v vasi živež in vse, kar jim je prišlo pod roke, odvažali živino in gospodarje. Tedaj šele sem prav spoznal, komu je namenjena stisnjena pest. Podnevi pa jim je sledil v nasilju okupator in zganjal svoje.

Ko je bilo nasilje neovzdržno, sem tudi jaz stopil v vrste tistih, ki so branili domove.

Revoluciji se niso uprli fašisti, ne nacisti, ne izdajalci. Boljševiški revoluciji se je uprl pošten slovenski narod, ki ni bil nikoli proletarec in ni mogel ne hotel zamenjati Boga za zlato tele, ne svoje zemlje na katero je pripet, za boljševiško republiko.

Kar je sledilo potem, je drugo dejanje slovenske tragedije. Obramba in upor nasilju je prešlo v napad, v divji lov. Drug drugega sva iskala — vsak s svojim orožjem in hitela, kdo bo prvi sprožil. Sovražstvo in maščevanje je kopalo slovenski prepad. Zakon je bil zob za zob.

Nekajkrat sem truden odložil orožje, morda tudi ti, da bi se zbližala, da ne bi bila več sovražna. Pa je tvoja partija dvignila pest, grozila in morila na debelo.

In končno se je na slovenskem odgrnil zastor za tretje dejanje. Tebi so svetovni mešetarji podelili zmago, mene so prodali za tri slovenske srebrnike: Trst, Celovec in Monošter. Sovražstvo je vrelo in se razlilo kakor lava. V Sloveniji se je odprl pekel. Za nasilje okupatorja so zmagovalci zamenjali brezna, morišča, ječe in taborišča smrti. Svojo zmagoslavje so kronali s slovenskim holokavstom.

Vse to je že daleč, kot je daleč najina mladost. Čas prerašča težke spomine in najini poti se srečujeta, brez orožja, nasilja in tudi sovražstvo izgublja spomin. Včasih postojiva ob poti: jaz ob breznihih okostnjakov, s ponosno žalostjo, ti s težko vestjo razdrtih iluzij. Pred nama je Slovenija — tvoja in moja dežela v vsej lepoti zelenja in slovenskega sonca in v vsej žalosti s črnim pajčolanom nad grobišči, ki so strašna cena krvave revolucije.

Umiril se je najin čas. V najini torbi ni več orožja s katerim sva se pobijala in tudi sovražstva naj bi ne biló. Ko bo Slovenija polnopravna država in bodo zakoni pravice zame isti kot zate, bova v tej borbi morda našla le še zarjavel pipec, s katerim si bova vrezala vrbovo piščal, ki bo jokala žalostinko mrtvim bratom in pela spravo sožitja tvoji in moji — naši, lepši Sloveniji!

POBITI SORODNIKI

Gospa *Olga Homovec* iz Cinco Saltos, Río Negro, nam je poslala podatke pobitih sorodnikov v Borovnici, ki jih ni na nobenem seznamu:

Vičič Emil in hči **Iva**

Lončar Franc in žena **Majda** ter sin in hči.

TISKOVNI SKLAD		Ivica Stanjko	60
		N. N. (<i>v spomin na gen.</i>	
		<i>Leona Rupnika</i>)	1.000
Polde Omahen (<i>ob obletnici</i>		Anica Šuligoj	5
<i>smrti Ludvika Kalarja</i>)	50	Franc Tomšič	5
Karel Bojc	60	Janez Platnar	5
Slave Štepec	44	Anica Kokelj	5
Jelka Pfeifer (<i>v spomin na</i>		Jani Trpin	5
<i>Marico Golob</i>)	25		
Frank Kovačič	10	ROŽMANOV DOM	
Dušan Maršič	30	Ignacij Glinšek	25
Peter Osenar	100	Družina Fajfar (<i>v spomin</i>	
Peter Žnidaršič (<i>v spomin na</i>		<i>na pok. Nežo Potočnik</i>)	1.000
<i>ata Jožeta Žnidaršiča</i>)	40	Tinca Oblak	100
Vinko Vrhovnik (<i>v spomin na</i>		J. Štefe	10
<i>Staneta Pleška</i>)	20	Julka Stražar	40
Ani Hočevar (<i>v spomin na</i>		Peter Pavlin	50
<i>moža Ivana Hočevarja</i>)	25	Frank Lukež A. Dr.	40
Mara Kolman (<i>v spomin</i>		Martin in Vera Globočnik	200
<i>na moža Ludvika Kolmana</i>)	100	Jelka Pfeifer (<i>v spomin</i>	
Marija Kadunc (<i>v spomin</i>		<i>na Marico Golob</i>)	25
<i>na Marka</i>)	20	France Hren	50
France Hren	50	Kati Drew (<i>v spomin na moža</i>	
Gabrijel Mazi	20	<i>Vilija Drewa</i>)	20
Lojze Jarem	15	Dane Šerko	30
Ana Medved	5	Rev. Albin Avguštin	58
Olga Kalar	20	Janez Čeč (<i>tisk 50 blokov</i>)	150
Jože Zelenik	5		
Anton Medved	20	SOCIALNI SKLAD	
Karl Zajec	30	Rudi Merc	10
N. N.	4	France Hren	50
Erpič-Čulek-Bezjak	15	Kati Drew	5
Jože Praznik	10		
Branko Rebozov	50		
Miha Benedičič	50		

VSEBINA

Koristiti narodu!	145
Koncept sprave - <i>Milan Zajec</i>	146
Spominska maša v Kočevskem rogu	148
Zločinov ni počel slovenski narod ampak komunistična partija	149
O spravi iz diaspore ali diaspora o spravi - <i>Peter Urbanc</i>	154
Spravna slovesnost pri Lipi sprave	157
Zgodovina naše zemlje pod rdečo OF na Grosupljem	158
Dnevnik Evdarda Kocbeka	165
O pismu „borcev“ svetemu očetu	167
Še o spoštovanju mednarodnega prava	169
Še nekaj drobcev zgodovine, ki bi morala biti poznana	170
Strpnost — zagotovilo enotnosti	173
Spominski dan v Milwaukee	176
ODŠLI SO a ostajajo med nami	179
JUBILANTI	186
MNENJA IN DEJSTVA	189
Ob lipi slovenske sprave - <i>Ivan Korošec</i>	190
DAROVALI SO	III

NAŠA NASLOVNA SLIKA:

General Leon Rupnik: „Naš kmet je hrbtnica slovenskega naroda.“

Hurlingham, Sucursal Correo Argentino (Bs. As.)	TARIFA REDUCIDA Concesión N° 1596
	FRANQUEO PAGADO Concesión N° 2619